

waterschap
**vallei en
veluwe**

Steenbokstraat 10
Postbus 4142
7320 AC Apeldoorn

T (055) 527 29 11
E info@vallei-veluwe.nl
I www.vallei-veluwe.nl

Jaarstukken 2013

Datum	29 april 2014
Opgemaakt door afdeling	Bedrijfskundige Ondersteuning
Kenmerk	

INHOUDSOPGAVE

1.	Nota van aanbieding	3
1.1.	Inleiding	3
1.2.	Samenvatting.....	3
1.3.	Kerncijfers	10
1.4.	Missie en visie	10
1.5.	Bestuur	11
2.	Programmaverantwoording	12
2.1.	Algemeen	12
2.2.	Programma 1: Veiligheid	12
2.3.	Programma 2: Voldoende en schoon water	19
2.4.	Programma 3: Waterketen.....	30
2.5.	Programma 4: Bestuur en belastingen.....	39
3.	Verplichte paragrafen.....	45
3.1.	Ontwikkelingen in 2013	45
3.2.	Incidentele baten en lasten	46
3.3.	Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen	46
3.4.	Waterschapsbelastingen	46
3.5.	Weerstandvermogen.....	49
3.6.	Financiering	50
3.7.	Verbonden partijen	52
3.8.	Bedrijfsvoering	53
3.9.	EMU-saldo	58
3.10.	Klachten en meldingen	59
4.	Jaarrekening	60
4.1.	Balans en toelichting	60
4.2.	Exploitatierkening naar kostendragers	69
4.3.	Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten	71
4.4.	Exploitatierkening naar programma's	71
4.5.	Topinkomens	71
5.	Bijlagen.....	72
5.1.	Immateriële vaste activa	72
5.2.	Materiële vaste activa	73
5.3.	Onderhanden werk	74
5.4.	Overzicht van veel gebruikte afkortingen	75
6.	Controleverklaring	76
7.	Besluit tot vaststelling en goedkeuring	78

1. Nota van aanbieding

1.1. Inleiding

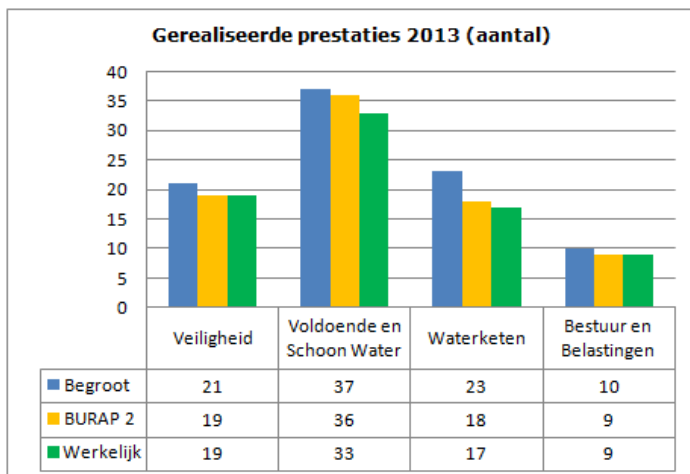
Op grond van de Waterschapswet legt het college van dijkgraaf en heemraden verantwoording af aan het algemeen bestuur over het gevoerde financiële beheer en over de geleverde prestaties in relatie tot de eerdere (beleids-)voornemens. De verantwoording vindt plaats middels deze jaarstukken. De jaarrekening maakt deel uit van de jaarstukken en deze is voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

De verslaggevingsvoorschriften voor waterschappen zijn vastgelegd in de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en de regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen. De jaarstukken zijn in overeenstemming met deze voorschriften opgesteld.

In hoofdstuk 1 is een samenvatting van prestaties en financiën opgenomen, het voorstel voor resultaatbestemming en enkele algemene gegevens van het waterschap. Hoofdstuk 2 bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting. De verplichte paragrafen conform het Waterschapsbesluit staan in hoofdstuk 3 en tot slot bevat hoofdstuk 4 de balans en resultatenrekeningen.

1.2. Samenvatting

1.2.1. Prestaties samengevat

De weergegeven prestaties zijn de prestaties opgenomen bij de programma's bij de paragrafen "Wanneer zijn we tevreden" en "Wat doen we daarvoor".

Wanneer zijn we tevreden:

Van de 52 begrote prestaties zijn 47 (90%) gerealiseerd of lopen op schema.

Wat doen we daarvoor:

Van de 38 begrote prestaties zijn 31(82%) gerealiseerd of lopen op schema

Wanneer zijn we tevreden?

In deze paragraaf wordt ingegaan op de realisatie van de prestaties zoals die in de begroting 2013 zijn opgenomen in de bij elk programma opgenomen tabel 'Wanneer zijn we tevreden'. Bij afwijkingen in de prestaties ten opzichte van de begroting worden de volgende kleuren gebruikt:

	De begrote prestatie is gerealiseerd of loopt op schema
	De begrote prestatie is niet gerealiseerd of loopt achter
	De prestatie is beter dan begroot of loopt voor

Prestaties 2013 (WZWT) Wanneer Zijn We Tevreden	Veiligheid	Voldoende en Schoon Water	Water- keten	Bestuur en Belastingen	Totaal
	8	20	11	4	43
	1	2	1	1	5
	0	1	1	2	4
	0	0	2	5	7

De blanco rij in bovenstaande tabel zijn prestaties die in 2013 niet zijn gemeten. Dit betreft onder andere prestatiepercentages inzake imago, taak- en naamsbekendheid. Wanneer deze prestaties buiten beschouwing worden gelaten blijkt dat van de 52 prestaties 47 (90%) zijn gerealiseerd, beter dan wel volgens schema zijn verlopen. In de tabel hierna zijn de afwijkingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting weergegeven. De grijze teksten zijn afwijkingen die al in de bestuursrapportages (BURAP 1 en BURAP 2) zijn gemeld.

Prestatie WZWT tabel in begroting 2013	Afwijkingen positief en negatief
Programma Veiligheid	
Begroot % naleefgedrag keur 95%	Deze norm voor het naleefgedrag na een eerste bezoek is te hoog. Realisatie in 2013 70%
Programma Voldoende en Schoon Water	
Begroot % naleefgedrag LOTV 90%	Deze norm voor het naleefgedrag na een eerst bezoek is te hoog. Realisatie in 2013 84%
Wij beschikken over een klimaatstrategie	De lange termijnvisie over de klimaatstrategie is niet in 2013 vastgesteld. Deze wordt in 2014 vastgesteld.
Begroot % naleefgedrag WWT/WABO 80%	Dit percentage bedraagt in 2013 87%
Programma Waterketen	
Discrepantienorm 18%	Over 2012 bedroeg de discrepantie volgens de benchmark zuiveren 30,8%. Landelijk gemiddelde 12,5%. Het percentage over 2013 is nog niet bekend.
Begroot % energie efficiency 26%	Het uiteindelijke doel volgens de meerjarenafspraken is 30% energiebesparing in 2020. In 2013 bedroeg dit percentage 29%.
Programma Bestuur en Belastingen	
Alle belastingaanslagen zijn opgelegd in het eerste halfjaar	Het algemeen bestuur van GBLT heeft besloten de aanslagoplegging in 2013 te faseren tot en met september.
Begroot % oninbaar 0,5%	Het % oninbaar bedraagt in 2013 0,19%. In de nieuw opgestelde dienstverleningsovereenkomst met GBLT is de norm voor het percentage oninbare bedragen bijgesteld naar 0,35%.
Wij behoren tot de top-5 van waterschappen met de laagste belastingtarieven	Volgens de begroting 2014 nemen wij voor meerpersoonshuishoudens een 3e positie (2013:4 ^e) in en voor een agrarisch bedrijf de 4e (2013: 5 ^e)positie.

Wat doen we daarvoor in 2013?

Ingegaan wordt op de realisatie van de prestaties zoals die in de begroting 2013 zijn opgenomen in de bij elk programma opgenomen tabellen 'Wat gaan we daarvoor doen in 2013'.

Prestaties 2013 (WDWD) Wat Doen We Daarvoor	Veiligheid	Voldoende en Schoon Water	Waterketen	Bestuur en Belastingen	Totaal
	11	12	5	3	31
	1	2	4	0	7
	0	0	0	0	0

Van de 39 begrote prestaties zijn 31 (82%) gerealiseerd dan wel verlopen volgens schema. In de tabel hierna zijn de afwijkingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting weergegeven. De grijze teksten zijn afwijkingen die al in BURAP 1 en BURAP 2 zijn gemeld.

Prestatie WDWD tabel in begroting 2013	Afwijkingen positief en negatief
Programma Veiligheid	
Actualiseren van onderhoudsplannen	Het onderhoudsplan Eem- en randmeerdijken wordt doorgeschoven naar 2014 in verband met de dijkverbetering
Programma Voldoende en Schoon Water	
Realiseren ecologische verbindingzones (EVZ) conform afspraken met provincies	De volgens de waterovereenkomst met provincie Gelderland te realiseren EVZ in het project de Grift fase 2 is niet gerealiseerd door een verlengde vergunningsprocedure en ruiming van explosieven
Programma Waterketen	
Realiseren geplande investeringen 2013	De aanbesteding van de energiefabriek Amersfoort is vertraagd. Besloten is om, vanwege de verwantschap met de energiefabriek Apeldoorn eerst de ervaringen van Apeldoorn af te wachten. Inmiddels is de opdracht verstrekt. De start van de bouw van de energiefabriek in Apeldoorn is vertraagd omdat de opdrachtnemer meer tijd nodig had om een ontwerp te maken. Inmiddels is in oktober 2013 gestart met de bouwactiviteiten en de verwachting is dat de totale bouw in juni 2014 gereed is.
Professionaliseren toegangscontroles rioolwaterzuiveringsinstallaties	De professionalisering van de toegangscontroles op de rwzi's is in 2013 niet gerealiseerd. Het opgestelde adviesrapport voldoet niet aan de verwachtingen.
Inrichting regiekamer voor centrale aansturing	De inrichting van de centrale regiekamer om integrale aansturing van het beheersgebied mogelijk te maken wordt niet geheel gerealiseerd in 2013 maar voor ca. 50%. Redenen zijn de uitbreiding van de scope
Programma Waterketen en Voldoende Schoon Water	
Ontwikkelen assetmanagement	Assetmanagement is nog niet doorgevoerd in 2013. Wel is in 2013 gestart met het ontwikkelen van een visie op assetmanagement. Deze wordt in 2014 afgerond.

In het onderdeel programmaverantwoording (hoofdstuk 2) wordt per programma een totaaloverzicht gegeven van alle prestaties.

1.2.2. Financiën samengevat - exploitatie

In het volgende overzicht is het resultaat over 2013 afgezet tegen de oorspronkelijke begroting en de begroting na mutaties (BURAP 2).

EXPLOITATIE 2013 x € 1.000	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB €	Saldo t.o.v. BnM €
1. Veiligheid	10.955	9.864	10.220	-734	357
2. Voldoende en schoon water	35.381	34.325	35.588	208	1.263
3. Waterketen	67.125	65.564	63.813	-3.312	-1.750
4. Bestuur en Belastingen	10.962	11.251	11.377	415	126
Totaal netto kosten	124.422	121.004	120.999	-3.423	-5
1. Watersysteembeheer	-48.156	-47.797	-48.403	-247	-606
2. Zuiveringsbeheer	-69.959	-69.301	-69.254	705	46
Belastingopbrengsten	-118.115	-117.098	-117.658	458	-560
Resultaat (+ = tekort)	6.307	3.906	3.341	-2.965	-565

Uit dit overzicht blijkt dat het tekort over 2013 bijna € 3 miljoen lager is dan oorspronkelijk was geraamd en bijna € 0,6 miljoen lager dan verwacht bij BURAP 2 (14% van de BURAP).

Het resultaat over 2013 is voor € 3,4 miljoen nadelig beïnvloed door incidentele baten en lasten. Voor € 3,3 miljoen betreft dit extra afschrijvingen van in het verleden geactiveerde bedragen en buitengebruik gestelde activa. Uiteraard vallen hierdoor de toekomstige afschrijvingen eenzelfde bedrag lager uit. Wanneer deze incidentele baten en lasten buiten beschouwing worden gelaten komt het tekort over 2013 op bijna nihil uit. Een specificatie van de incidentele baten en lasten staat in paragraaf 3.2.

De afwijkingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn in enkele hoofdcategorieën samengevat in de tabel hierna. Uitgebreide analyses op de afwijkingen per programma tussen werkelijke cijfers en begroting en BURAP zijn opgenomen in hoofdstuk 2.

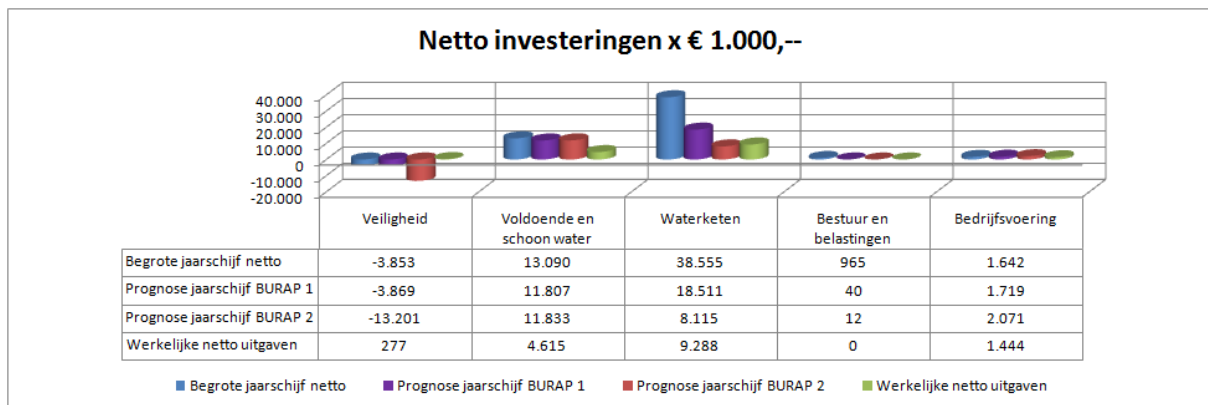
Afwijkingen in miljoenen t.o.v. oorspronkelijke begroting in enkele hoofdcategorieën	Bedrag
Extra afschrijvingen in 2013. Met name afschrijving van in het verleden geactiveerde kosten van studies, onderzoeken, uren programmamanagement en ruilverkaveling	-2,4
Extra afschrijving activa rwzi Soest (€ 0,7 miljoen) in verband met niet meer in gebruik zijnde activa en extra afwaardering pand Leusden (€ 0,2 miljoen)	-0,9
Lagere afschrijvingslasten door lagere investeringsuitgaven en latere oplevering van projecten	1,7
Lagere rentelasten. Door lagere investeringsuitgaven zijn in 2013 voor € 35 miljoen minder langlopende leningen aangetrokken dan oorspronkelijk geraamd. Daarnaast is in 2013 meer gebruik gemaakt van (goedkopere) kasgeldleningen	0,5
Kapitaallasten	-1,1
Hogere personeelslasten door o.a. hogere sociale lasten (pensioenpremies e.d.), tijdelijke contracten en per saldo meer gekochte uren	-0,8
Personeelslasten	-0,8
Extra dotatie aan de baggervoorziening. Voor € 3 miljoen betreft dit het Apeldoorns Kanaal (zie	-4,3

hierna) en voor € 1,3 miljoen drie baggerprojecten van voormalig waterschap Veluwe waarmee in de baggervoorziening geen rekening was gehouden	
Dotatie baggervoorziening	-4,3
Bijdrage Rijkswaterstaat 6 ^e pand Apeldoorns Kanaal voor baggeren (€ 3 miljoen, zie hiervoor) en voor toekomstig (10 jaar) beheer en onderhoud (€ 0,8 miljoen).	3,8
Bijdrage Rijkswaterstaat 6^e pand Apeldoorns Kanaal	3,8
Uren dijkverbetering geactiveerd i.v.m. subsidiabel zijn van deze projectkosten (€ 1,2 miljoen), meer uren Ruimte voor de Rivier (€ 0,3 miljoen) en opbrengsten voor uitgeleend personeel	1,8
In 2013 is besloten bouwrente niet meer te activeren	-0,7
Geactiveerde lasten	1,1
Hogere belastingopbrengst watersysteemheffing	0,4
Lagere belastingopbrengst zuiveringsheffing	-0,4
Hogere kosten kwijtschelding en oninbaar	-0,4
Belastingopbrengsten	-0,4
Lagere onderhoudskosten waaronder € 0,4 miljoen lagere onderhoudskosten software	0,8
Lagere kosten aanschaf hard- en software	0,5
Lagere energiekosten door met name voordelige afrekeningen uit 2012	0,3
Lagere kosten adviezen derden en vergoedingen derden	0,7
Lagere kosten afvoer bedrijfsafval en vuil o.a. door gunstige aanbesteding	0,3
Lagere kosten muskusrattenbestrijding	0,3
Lagere bijdrage 2013 aan gemeenschappelijk belastingkantoor GBLT	0,2
Doorbelasting kosten aan derden met name aan partners Platform Water	0,6
Overige kosten en opbrengsten, per saldo	1,0
Overige kosten en opbrengsten	4,7
Totaal lager tekort dan oorspronkelijk begroot	6,0

1.2.3. Financiën samengevat - investeringen

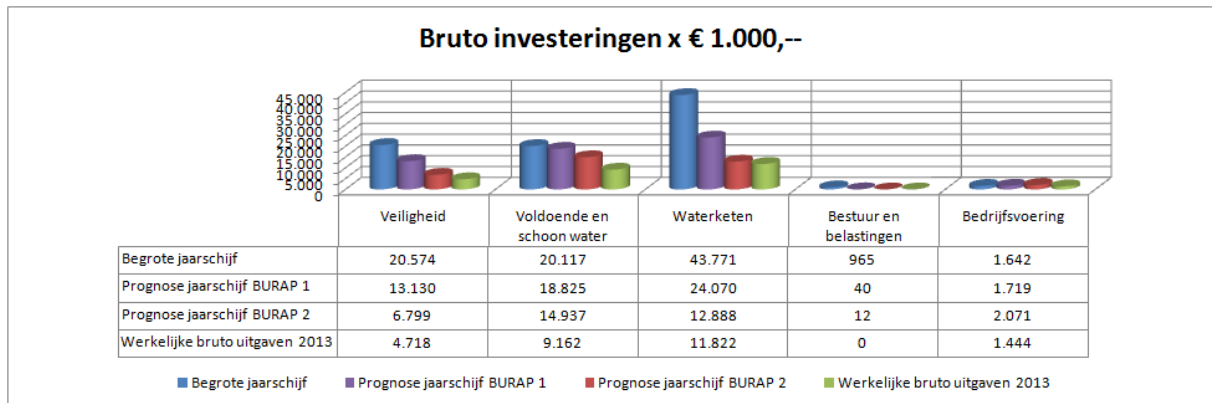
In deze paragraaf worden in hoofdlijnen de bruto en netto investeringen toegelicht. Dit in vergelijking met de oorspronkelijke begroting en BURAP 1 en 2. Uitgebreide analyses per programma zijn opgenomen in de programmaverantwoording (hoofdstuk 2).

Netto investeringen

De werkelijke netto investeringsuitgaven bedragen € 15,6 miljoen. Dit is 31% van de raming uit de oorspronkelijke begroting (€ 50,4 miljoen).

Bruto investeringen

In de begroting 2013 is een bedrag van € 87,1 miljoen opgenomen voor bruto investeringen. De raming werd bijgesteld vanwege aanbestedingsvoordelen en bedragen die ten onrechte zijn begroot. Inclusief de hiervoor genoemde voordelen (totaal € 10 miljoen) bedraagt de herziene jaarschijf € 77,1 miljoen. In 2013 bedragen de werkelijke investeringen € 27,1 miljoen (35% van de aangepaste raming). Dit is € 59,9 miljoen lager dan begroot. In onderstaande tabel wordt per programma aangegeven wat de oorzaak van deze verlaging is (bedragen x € 1.000) ten opzichte van de begroting 2013:

Programma	Schuiven naar 2014 en verder	Heroverwegen	Schuiven van 2012	Vervallen	Resultaat aanbesteding	Overig*	Totaal
1. Veiligheid	-13.993			-1.750	-50	-63	-15.856
2. Voldoende en schoon water	-11.873		856	608	-108	-439	-10.956
3. Waterketen	-25.987	-2.114	1.854	-6.978	-709	1.985	-31.949
4. Bestuur en belastingen				-965			-965
Bedrijfsvoering	-55		173	-26		-290	-198
Totaal	-51.908	-2.114	2.883	-9.111	-867	1.193	-59.924

*In de kolom 'overig' zijn administratieve aanpassingen opgenomen.

Programma Veiligheid

De lagere uitgaven worden hoofdzakelijk veroorzaakt door project dijkverbetering Zuidelijke Randmeren. Op 1 juli heeft het Rijk (programmabureau HWBP2) ingestemd met het geotechnisch ontwerp voor de dijkverbetering. Vervolgens is het dijkverbeterplan aangepast en is er een nieuwe kostenraming opgesteld. Het dijkverbeterplan is goedgekeurd door het algemeen bestuur. Door het dagelijks bestuur en management is besloten om vooruitlopend op de rijksbeschikking geen verdere uitvoeringsverplichtingen aan te gaan vanuit oogpunt van risicobeheersing. Voor de totale planning van het project heeft dit geen effect, maar de bruto uitgaven voor dit project zijn in 2013 € 13,3 miljoen lager dan geraamd. De uitgaven worden doorgeschoven naar 2014 en later. In de oorspronkelijke begroting is uitgegaan van een subsidieontvangst van ca. € 23,7 miljoen in 2013. Hiervan is in 2013 een bedrag van € 4,4 miljoen binnengekomen. Het restantbedrag volgt in 2014.

Programma Voldoende en schoon water

De grootste wijziging in de uitgaven doet zich voor bij het project Saneringsplan 5^e pand Apeldoorns Kanaal. Er zijn veel reacties binnengekomen op het projectplan. Deze zijn zorgvuldig

behandeld wat leidde tot maatwerkoplossingen. Een en ander heeft een langere behandeling gevraagd dan was voorzien, waardoor het uitwerken van de ontwerpen en de gunning later plaatsvinden (-/- € 4,2 miljoen). Bij het project Compenserende maatregelen uitwateringduiker Hattem zijn de uitgaven € 1,3 miljoen lager dan geraamd. De aanleg van de ontwateringsduiker ligt gevoelig bij de omwonenden waardoor de voorbereidingen langer duren dan geschat. De uitgaven verschuiven naar 2014. Bij het project Corridors verworven gronden zijn de uitgaven € 0,6 miljoen lager dan geraamd, omdat minder beschoeiing is aangebracht dan was voorzien. De voorbereiding van de uitvoering duurt langer door langere vergunningenprocedure en ruiming explosieven. De uitvoering verschuift naar 2014.

Programma Waterketen

Een aantal projecten schuift om diverse redenen door naar 2014 en latere jaren of er vindt een heroverweging plaats. De grootste projecten betreffen: Optimalisatie sliblijn Apeldoorn (-/- € 6,1 miljoen), rwzi Veenendaal (-/- € 3 miljoen), Energiefabriek Amersfoort (-/- € 3 miljoen), Uitbreiding Bergbezinkbassin 't Hul Nunspeet (-/- € 2,1 miljoen), rwzi Soest bellenbeluchting en analysers (-/- € 1,3 miljoen), rwzi Soest vervanging roosters (-/- € 1,1 miljoen) en Nijkerk/Ede gashouder Warmtekrachtkoppeling (-/- € 0,9 miljoen). Het project Vervanging transportleiding Nulde1-Nulde3 (-/- € 1,8 miljoen) vervalt.

Programma Bestuur en belastingen

Bij programma Bestuur en Belastingen betreft de verlaging de kosten van verkiezingen, die worden gehouden in 2015. De verkiezingen zijn uit de investeringen gehaald en komen ten laste van de exploitatie. Daarnaast komt de verbouwing van de dienstwoning in Eemnes te vervallen.

1.2.4. Voorstel resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat uit de begroting en de BURAP heeft het algemeen bestuur al vastgesteld. Het restant van het resultaat ad € 863.918 is in het jaarverslag op de balans opgenomen als 'nog te bestemmen resultaat'. Voorgesteld wordt om:

- het restant resultaat watersysteembeheer ad € 863.918 te onttrekken aan de bestemmingsreserves tariefsegalisatie;
- de algemene reserve zuiveringsbeheer te verhogen met € 756.000 en de bestemmingsreserve tariefsegalisatie zuiveringsbeheer met dit bedrag te verlagen als gevolg van de herijking van de grote financiële risico's. De hoogte van de algemene reserves is conform algemeen bestuursbesluit twee maal het bedrag van de risico's (=uitstekend weerstandsvermogen). Voor meer informatie zie paragraaf 3.5.

Het saldo van de reserves na resultaatbestemming bedraagt:

	Stand 31-12-2013 voor bestemming	Resultaat- bestemming	Stand 31-12-2013 na bestemming
Watersysteembeheer	2.358.810		2.358.810
Zuiveringsbeheer	4.784.000	756.000	5.540.000
<i>Algemene reserves</i>	<i>7.142.810</i>	<i>756.000</i>	<i>7.898.810</i>
Watersysteembeheer	15.378.663	-863.918	14.514.745
Zuiveringsbeheer	7.835.310	-756.000	7.079.310
<i>Bestemmingsreserve tariefsegalisatie</i>	<i>23.213.973</i>	<i>-1.619.918</i>	<i>21.594.055</i>
Bestemmingsreserve innovatie	500.000		500.000
Totaal	30.856.783	-863.918	29.992.865

1.3. Kerncijfers

Waterschap Vallei en Veluwe behoort qua gebiedsomvang, inwoneraantal en begrotingsomvang tot de grotere waterschappen van Nederland. Het gebied kenmerkt zich door relatief grote hoogteverschillen en een gevarieerde ruimtelijke situatie met veel natuur, landbouwgebieden en grote en kleinere stedelijke kernen. Belangrijke verkeersaders doorsnijden het gebied door de centrale ligging in Nederland. De primaire waterkeringen bieden met name bescherming tegen overstroming van de Neder-Rijn, de IJssel, de Veluwerandmeren, de Eem en het Eemmeer.

Algemeen	
Oppervlakte	244.833 hectare
Aantal gemeenten	37
Aantal inwoners	1.082.000
Watersysteembeheer	
Aantal poldergemalen	20
A-watgangen	1.789 kilometer
Overige watgangen	26.455 kilometer
Dijken	552 kilometer
Primaire waterkeringen	212 kilometer
Overige waterkeringen	108 kilometer
Zuiveringsbeheer	
Aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties	16
Aantal rioolgemalen	81
Aantal vervuilingseenheden	1.471.000

1.4. Missie en visie

Missie

Het waterschap voert als waterpartner zijn beheerstaken op efficiënte wijze uit. Daarnaast wordt samen met partners het beleid voor het watersysteem en de waterketen verder gedefinieerd en bepaald wat als plus bovenop de kerntaken gebeurt. Daarbij vervult het waterschap op adequate wijze zijn rol in grote landelijke projecten en kan het zo nodig een leidende rol spelen in complexe gebiedsprocessen.

Visie

Naast het voldoen aan wettelijke kaders zijn wij een modern waterschap dat samen met partners, burgers en andere belanghebbenden definieert wat de gewenste kwaliteit van de taakuitoefening

is. Zowel in de fase van beleidsvorming als in de uitvoering wordt met partners samengewerkt. Bij grote en duidelijke waterbelangen neemt het waterschap het initiatief.

Om invulling te geven aan de missie en visie wil het waterschap zich ontwikkelen tot een excellente organisatie, omdat:

- het de beste manier is om invulling te geven aan onze missie;
- het ons bestaansrecht legitimeert als onmisbare schakel in een werkveld met groot maatschappelijk belang;
- we hiermee daadwerkelijk toegevoegde waarde kunnen leveren;
- we een aantrekkelijk perspectief bieden aan onze medewerkers.

De uitgangspunten en doelstellingen zijn vastgelegd in een strategisch koersdocument.

1.5. Bestuur

Het waterschap wordt bestuurd door het algemeen bestuur als hoogste orgaan en door het college van dijkgraaf en heemraden als dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit 30 leden:

- 22 zetels zijn voor de categorie ingezetenen;
- de overige acht zetels zijn toebedeeld aan geborgde lijsten, te weten drie zetels voor de categorie overig ongebouwd en de categorie bedrijven en twee zetels voor de categorie natuurterreinen.

De dijkgraaf is in 2013 benoemd door de Kroon voor een periode van zes jaar. Het bestuur kent drie adviescommissies: Brede commissie, Financiële en Bestuurlijke Aangelegenheden (FBA) en Water.

2. Programmaverantwoording

2.1. Algemeen

De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting. In paragraaf 1.2 is een samenvatting opgenomen van de gerealiseerde prestaties, netto-kosten en investeringen. De vier programma's worden opgebouwd aan de hand van vier vragen:

- Wat willen we bereiken?
Het beoogde effect van het programma wordt aangegeven en sluit daarmee aan op de beleidsplannen en eerdere bestuursrapportages.
- Wanneer zijn we tevreden?
Hoe staat het met de programmadoelen qua realisatie en voortgang.
- Wat doen we daarvoor?
Wat wordt daadwerkelijk gedaan.
- Wat gaat het kosten?
Wat zijn de werkelijk kosten (exploitatie en investeringen) ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2013 en de begroting na wijzigingen naar aanleiding van BURAP 1 en BURAP 2.

Afwijkingen van de prestaties ten opzichte van de begroting worden met de volgende kleuren toegelicht:

	De begrote prestatie is gerealiseerd of loopt op schema
	De begrote prestatie is niet gerealiseerd of loopt achter
	De prestatie is beter dan begroot of loopt voor

In de tabellen worden de volgende afkortingen gebruikt:

B2013 = begrote prestatie 2013

REALISATIE 2013 = werkelijk gerealiseerde prestatie in 2013

In de tabellen is bij de doelomschrijving en maatregelomschrijving ook een kolom waarde opgenomen. Deze kolom is alleen gevuld als bij het betreffende doel of maatregel concreet waarden zoals hectares, stuks en dergelijke kunnen worden aangegeven.

2.2. Programma 1: Veiligheid

2.2.1. Inhoud

Het doel van dit programma is om onze inwoners te beschermen tegen overstromingen en ernstige wateroverlast. Dat doen wij door er voor te zorgen dat onze waterkeringen op orde zijn en voldoen aan de gestelde normen. Wij streven naar toekomstbestendige en robuuste waterkeringen. Bij de uitvoering hanteren wij een sobere en doelmatige benadering. Waar mogelijk streven wij naar combinaties van functies en samenwerking met derden.

Wij werken met een twaalfjaarlijkse toetsing voor onze primaire en regionale waterkeringen. De vierde toetsronde voor de primaire waterkeringen wordt in 2023 afgerond, de tweede toetsronde voor de regionale waterkeringen in 2021. Deze lange tijdsspanne vraagt om een continu proces van inspecteren, toetsen, monitoren en uitvoeren van (beheer)maatregelen om te blijven voldoen aan de norm.

2.2.2. Ontwikkelingen in 2013

Het totale programma Veiligheid zit vanaf de zomer in positief vaarwater. Het rijk heeft de beschikking afgegeven voor het dijkverbeterplan Eem- en Zuidelijke randmeerdijken. De uitvoering is al gestart. De belangrijkste uitdaging blijft sturen op de bruto en netto uitgaven en daarbij de kosten voor het waterschap zo laag mogelijk te houden. Bij de voorbereiding en uitvoering van de verbeterprojecten van de regionale keringen is rekening gehouden met de nieuwe prioritering zoals deze in de begroting van 2014 is voorgesteld. Dat betekent prioriteit bij de voorbereiding en uitvoering van de Laakkaden en de kaden langs de Soesterpolders. De Maatpolderkade en de kade langs het Apeldoorns Kanaal worden verder voorbereid. De uitvoering van de Laakkades verschuift naar 2015 waardoor er ruimte is om in 2014 de kadeverbetering Apeldoorns Kanaal en een deel van de Maatpolderkade uit te voeren. Dit past in de gestelde prioritering maar ook bij de bestuurlijke wens om zo mogelijk projecten naar voren te halen in de uitvoering.

Vanaf 2014 is er een jaarlijks Hoogwaterbeschermingsprogramma met verbeterprojecten voor de primaire waterkeringen. De projecten kennen een 10% eigen bijdrage van het waterschap. Projecten in ons beheergebied zijn meegenomen in de begroting.

2.2.3. Wat willen we bereiken?

THEMA	BEOOGD EFFECT
1_1 Dijken op orde	Het waterschap wil veilige, duurzame en robuuste primaire, regionale en overige waterkeringen. Deze waterkeringen beschermen ons gebied tegen overstromingen: voldoen aan de vastgestelde normen.
1_5 Organisatie op orde	Het waterschap zorgt ervoor dat de inwoners en partijen die activiteiten in het beheersgebied ondernemen op de hoogte kunnen zijn met de spelregels van vergunningverlening, handhaving en schouw en met de daaraan verbonden sancties.
1_5 Organisatie op orde	Tevens wil het waterschap goed voorbereid zijn op en toegerust zijn voor het bestrijden van calamiteiten en dreiging van dijkdoorbraken.

Ons werk valt in vier delen uiteen:

1. Het fysiek op orde hebben en houden van de keringen.
2. Het op orde hebben en houden van onze eigen organisatie bij dreigingen en calamiteiten.
3. Het op orde hebben en houden van relevante instrumenten zoals keur en legger, beheer- en onderhoudsplannen en de communicatie hierover alsmede de handhaving hiervan.
4. Beschadiging van keringen door muskusratten wordt zo goed mogelijk voorkomen door samenwerking met Waterschap Rivierenland.

2.2.4. Wanneer zijn we tevreden?

Thema: Dijken op orde

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013	
Onze primaire waterkeringen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen	130 km	% km primaire waterkeringen dat voldoet aan de norm.	82%	82%	
Onze regionale waterkeringen voldoen aan de provinciale veiligheidsnormen.	46,9 km	% km regionale waterkeringen dat voldoet aan de norm.	60%	60%	
Onze overige waterkeringen voldoen aan de door ons gestelde veiligheidsnormen.	59,3 km	% km overige waterkeringen dat voldoet aan de norm.	100%	100%	
Wij beheersen overstromingsrisico's		# risico beheerplan	-	-	

Onze regionale waterkeringen voldoen aan de provinciale veiligheidsnormen

Vorbereiding van maatregelen Laak, Soesterpolders en Maatpolder gaan onverkort door. Het dijkverbeterplan Soesterpolders is door het bestuur vastgesteld. Geen zienswijzen zijn ingediend

op het dijkverbeterplan Laakkaden 3a en het bestek is in voorbereiding. Uitvoering Laakkaden is in 2015 gereed. De uitvoering van Soesterpolders start in 2014. Uitvoering Maatpolderkaden is afhankelijk van beschikbaarheid van middelen maar wel zo snel mogelijk.

Wij beheersen overstromingsrisico's

Provincies hebben ROR (Richtlijn OverstromingsRisico's) kaarten met advies waterschappen vastgesteld.

Thema: Organisatie op orde

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Wij beschikken over instrumenten conform waterwet.		# Keur	1	1
Wij beschikken over instrumenten conform waterwet.		# Leggers	6	5
Wij beschikken over instrumenten conform waterwet.		# Beheerregister	1	1
Wij zien erop toe dat, omdat keringen ook gebruikt worden voor andere functies (i.c. bewoning, beweiding, verkeer en recreatie) de hoofdfunctie niet wordt aangetast. Dit doen wij d.m.v. regelgeving, vergunningverlening, toezicht en handhaving.		% naleefgedrag keur	95%	70%
Wij zijn voorbereid en toegerust voor het bestrijden van bijzondere situaties		% opgeleid en geoefend van de leden van de calamiteitenorganisatie.	85%	85%

% naleefgedrag keur

Zoals ook al in BURAP 1 en 2 is aangegeven is 95% naleefgedrag na een eerste bezoek te optimistisch. Het gaat vooral om de jaarlijkse verhoging van het naleefgedrag bij groepen waar het naleefgedrag aanzienlijk te verbeteren is. In 2013 zijn 239 keurvergunningen gecontroleerd en zijn 70 bestuurlijke waarschuwingen gegeven.

2.2.5. Wat doen we daarvoor?

Thema: Dijken op orde

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Opleveren DVP en ontvangen Rijksbeschikking	2 stuk(s)	2013	2
Uitvoeren grootonderhoud Slaperdijk (i.s.w.m. Staatsbosbeheer)		2014	50%
Uitvoeren grasmattoetsingen		2013	100%
Uitvoeren inspecties		2013	2
Actualiseren onderhoudsplannen (o.b.v. inspecties)	3 stuk(s)	2013	1
Actieve participatie in het Deltaprogramma (deelprogramma's).		2013	1

Actualiseren onderhoudsplannen

Het onderhoudsplan Grebbedijk en het onderhoudsplan IJsseldijken is opgesteld. Het onderhoudsplan Zuidelijke Randmeren is niet gerealiseerd in 2013 maar verschoven naar 2014 in verband met de lopende dijkverbetering.

Thema: Organisatie op orde

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Opleveren nieuwe Keur	1	stuk(s)	2013	1
Opleveren nieuwe Leggers	6	stuk(s)	2013	5
Opleveren Beheerregister	1	stuk(s)	2013	1
Opleveren Calamiteitenplan	1	stuk(s)	2013	1
Uitvoeren oefeningen	6	stuk(s)	2013	7
Aanscherpen contacten Veiligheidsregio's	3	stuk(s)	2013	3

Opleveren nieuwe leggers

De leggers primaire waterkeringen zijn in 2013 vastgesteld. De leggers regionale keringen volgen in 2014.

Opleveren beheerregister

In 2013 is de inhoud van het beheerregister bepaald. Het jaar 2014 wordt gebruikt om het te vullen en operationeel te maken.

2.2.6. Wat gaat het kosten? Exploitatie 2013

PROGRAMMA'S x € 1.000 met Beleidsproductdetail	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB €	%
1. Veiligheid					
00 Netto kosten					
01 Eigen plannen	249	239	255	6	2%
02 Plannen van derden	251	251	245	-7	-3%
03 Beheersinstrumenten waterkeringen	195	205	271	76	39%
04 Aanleg en onderhoud waterkeringen	10.189	9.099	9.354	-836	-8%
05 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	70	70	96	26	37%
Totaal netto kosten	10.955	9.864	10.220	-734	-7%

Mutaties ten opzichte van de oorspronkelijke begroting ↓€ 734.000

- Verschillen tussen realisatie 2013 en de begroting na mutaties € 357.000
- Eerder goedgekeurde wijzigingen BURAP 1 en BURAP 2 € 1.091.000

Verschillen (x 1.000) realisatie 2013 en begroting na wijzigingen	Bedrag
Hogere bate i.v.m. activeren van uren project dijkverbetering.	154
Voordelige afrekening 2011 muskusrattenbestrijding gemeenschappelijke regeling HDSR en lagere bijdrage 2013 gemeenschappelijke regeling Rivierenland (50% programma Veiligheid en 50% programma Voldoende en Schoon Water	73
De in de BURAP (zie hierna) verwachte gewenningsbijdrage voor de Ruimte voor de Rivier Projecten is niet in 2013 ontvangen	-350
Minder uren op projecten binnen dit programma	50
Boekwinst verkoop grond Oostmaat	133
Hogere kapitaallasten met name door het in 2013 extra afschrijven van in het verleden geactiveerde studies en onderzoeken	-456
Overige kleinere verschillen, per saldo op dit programma	39
Per saldo hogere kosten programma Veiligheid	-357

Wijzigingen (x 1.000) BURAP 1 en 2	Bedrag
Bate i.v.m. activeren van uren project dijkverbetering.	1.000
Lagere bijdrage samenwerkingsverband muskusrattenbestrijding	109
Hogere bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	-17
Gewenningsbijdrage Ruimte voor de Rivier Projecten Veessen-Wapenveld € 270.000 en Cortenoever-Voorsterklei € 80.000	350
Meer uren op projecten binnen dit programma	-342
Veiligheidssnoei 600 bomen Wakkerendijk	-36
Overige kleinere aanpassingen	27
Per saldo lagere kosten programma Veiligheid	1.091

Investerings 2013

<i>bedrag x € 1.000</i>	Begroting 2013	Burap 1	Burap 2	Werkelijk 2013	Vershil W-B
Bruto investeringen	20.574	13.130	6.799	4.718	-15.856
Netto investeringen	-3.853	-3.869	-13.201	277	4.130

De gerealiseerde bruto investeringen bedragen € 4,7 miljoen; dat is 23% van de raming in de begroting. De (grote) afwijkingen van de werkelijke bruto investeringen ten opzichte van de begroting worden in onderstaande tabel toegelicht (x € 1.000):

Projectnaam	Verklaring	Afwijking
Kade Maatpolder	De begrote kosten voor 2014/2015 zijn doorgeschoven naar 2019. De kosten voor 2013 gaan omlaag omdat in het kader van prioritering de voorbereiding niet geheel wordt afgemaakt, maar doorschuift naar 2019.	-112
Kades Soesterspolders	Geen uren meer activeren betekent in 2013 €160.000 voordeel. Daarnaast minder kosten voor minnelijke grondverwerving € 50.000. Rest verschil zijn de kosten grondverwerving die volledig begin 2014 vallen.	-360
Aankoop grond primaire waterkering	Eigendommenbeleid is aangepast en resulteert in een verlaging van € 1,5 mln. totaal op dit project. Verder zijn kosten doorgeschoven i.v.m. uitloop van de besluitvorming omtrent project Veiligheid Zuidelijke Randmeren	-1.800
Dijkverbetering VZR	Het projectplan voor de dijkverbetering van 22 km Zuidelijke Randmeerdijken en Eemdijk is vastgesteld en de subsidiebeschikking is afgegeven. Als gevolg van de uitkomsten van een onderzoek naar waterspanningen in de dijk is het ontwerp voor de dijkverbetering aangepast. Het plan met de beantwoording van ca. 70 zienswijzen is door het algemeen bestuur vastgesteld en uitvoeringskrediet van € 80 miljoen is beschikbaar gesteld. De netto bijdrage voor het waterschap bedraagt ca. € 300.000. Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht hebben het plan goedgekeurd en het goedkeuringsbesluit ter inzage gelegd. Er zijn 5 beroepschriften ingediend. Behandeling bij de Raad van State is gepland in 2014. Het programmabureau heeft op 4 december 2013 de subsidiebeschikking afgegeven. Daarmee geven zij goedkeuring aan het Dijkverbeteringplan met o.a. de daarbij behorende kostenraming. Inmiddels hebben wij ca. € 34 miljoen voorschot ontvangen. Wijziging van de aankoopstrategie en de regels voor onteigening hebben een vertraging tot gevolg gehad. In 2013 hebben alle belanghebbenden een aanbieding gekregen voor aankoop van grond die nodig is voor de dijkverbetering. Conform de wettelijke verplichting is de dijk in 2017 veilig.	-13.326
Overig		-258
Totaal		-15.856

Ruimte voor de Rivier: Hoogwatergeul Veessen Wapenveld

Rijksinpassingsplan, vergunningen en handhaving

Begin 2013 zijn het rijksinpassingsplan en de hoofdvergunningen vastgesteld door de minister. Dit nadat de zienswijzen van 64 personen en/of instanties waren verwerkt in een reactienota en besluiten. De definitieve besluiten zijn gepubliceerd in februari/maart. Aanvankelijk hebben tien personen/instanties beroepsschriften ingediend en is voor de bouwweg door het weidevogelgebied een voorlopige voorziening aangevraagd. De voorlopige voorziening is niet toegekend. Voor de behandeling van de beroepsprocedure op 8 augustus 2013 hebben drie personen/instanties de beroepsschriften volledig of deels ingetrokken. Op 18 september heeft de Raad van State de uitspraak in het kader van de bodemprocedure bekend gemaakt en zijn de beroepen – voor zover ontvankelijk – ongegrond verklaard.

Opdrachtnemer

Op basis van een voorselectie zijn eind 2012 vier aannemerscombinaties uitgenodigd om in te schrijven. De inschrijfperiode is conform planning verlopen en op 6 mei 2013 zijn de inschrijvingen overhandigd. Op 3 juli 2013 is de aanneemovereenkomst getekend tussen Waterschap Vallei en Veluwe en de combinatie IJsselweide.

Technische conditionering

In 2013 startte TenneT met het verhogen/verplaatsen van de hoogspanningsmasten. Ook de andere kabel- en leidingbedrijven hebben op diverse locaties verleggingen gerealiseerd of zijn hiermee gestart. Het streven om de kabels en leidingen verlegd te hebben voordat de uitvoeringswerkzaamheden starten, lijkt haalbaar.

Omgeving

Het gebied wordt geïnformeerd over de voortgang en de uit te voeren werkzaamheden per tijdsvenster middels ondermeer de website, nieuwsbrieven en publicaties in kranten en huis-aan-huisbladen. Combinatie IJsselweide heeft twee informatiebijeenkomsten gehouden, waarbij ook medewerkers van het projectteam aanwezig waren om vragen te beantwoorden. Eind november is het informatiecentrum in gemaal Veluwe geopend.

De feitelijke realisatie start met de aanleg van de laad- en losvoorziening, de centrale bouwroute en het noordelijke cluster pas in de tweede helft 2014. Hierdoor wordt de beschikbaarheid van de gronden door het Rijk gegarandeerd.

Financieel (x € 1.000)

Omschrijving	Krediet	Uitgaven	Vrije ruimte
Vorbereiding	6.259	6.259	0
Vorbereiding; conditioneringkosten	114	114	0
Contractgebonden kosten/aanneemsom	75.393	0	75.393
Conditioneringkosten	17.619	916	16.704
Apparaatskosten	11.787	1.104	10.683
Kavelaanvaarding	2.479	354	2.126
Opslag 7,5% endogene risico's/ wijzigingen	5.654	0	5.654
Totaal	119.305	8.746	110.560

Ruimte voor de Rivier: Dijkteruglegging Cortenoever en Voorsterklei

De dijk wordt landinwaarts verlegd en een deel van het gebied wordt vergraven om meer ruimte te creëren in situaties van hoogwater. Huidig binnendijks gebied wordt buitendijks.

In de eerste helft van 2013 zijn de werkzaamheden aanbesteed. In augustus 2013 dienden vier geselecteerde aannemerscombinaties aanbiedingen in. Het projectteam beoordeelde de aanbiedingen op kwaliteit. Met de gunning aan Aannemingsmaatschappij de Vries & van de Wiel bv is het project in de uitvoeringsfase gekomen. Het contract met de aannemer is eind september 2013 ondertekend.

Bij de Raad van State zijn negen beroepen ingediend. De beroepen richten zich onder andere tegen bestemmingsplannen en vergunningen. De beroep- en verweerschriften zijn in december 2013 in een zitting bij de Raad van State behandeld. De uitspraak wordt in april 2014 verwacht.

De verwerving van vastgoed en gronden vergt de nodige inzet. In Cortenoever zijn de aankopen van vastgoed en grond nog niet afgerond. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure opgestart. In Voorsterklei zijn de aankopen nagenoeg afgerond.

Diverse werkzaamheden zijn al zichtbaar:

- de defensieleiding is dieper gelegd;
- er is een nieuwe hoogspanningsmast gebouwd die geschikt is voor hoogwater;
- aangekochte en leegstaande woningen zijn gesloopt;
- bomen zijn gekapt en afrasteringen verwijderd.

Om de start van het grote werk te markeren heeft de aannemer in beide gebieden de bewoners uitgenodigd en bijgepraat over de planning van de werkzaamheden. In maart 2014 start de aannemer met de aanleg van een terp in de Voorsterklei. Hierna gaat de aannemer aan de slag met het aanleggen van de dijken.

Financieel (x € 1.000,-)

Omschrijving	Krediet	Uitgaven	Vrije ruimte
Vorbereiding; apparaatskosten	6.308	5.954	354
Vorbereiding; conditioneringkosten	1.482	535	947
Conditioneringkosten	2.000	0	2.000
Contractgebonden kosten/aanneemsom	24.000	311	23.689
Apparaatskosten	7.500	345	7.155
Opslag 7,5% endogene risico's/wijzigingen	1.800	0	1.800
Totaal	43.090	7.144	35.946

2.3. Programma 2: Voldoende en schoon water

2.3.1. Inhoud

Voldoende water is erop gericht het oppervlaktewatersysteem zodanig flexibel en robuust in te richten, te beheren en te onderhouden dat de aangewezen gebiedsfuncties optimaal gefaciliteerd worden en overschotten en tekorten zo goed mogelijk worden opgevangen.

Schoon water is erop gericht te zorgen voor de juiste chemische en ecologische kwaliteit van zowel het water als de waterbodem. De verplichting vanuit de KRW is hierbij leidend. Wij voeren ons beleid uit conform onze eigen waterbeheerplannen en overeenkomsten met provincies en gemeenten.

2.3.2. Ontwikkelingen in 2013

Op hoofdlijn liep de doelrealisatie in 2013 conform begroting. De bruto investeringen zijn bijna € 11 miljoen lager uitgevallen dan geraamd (netto € 8,5 miljoen lager). Direct na goedkeuring van BURAP 1 zijn de versnellingsprojecten damwand Harderwijk, KRW Gelderse Gracht, Herstel beschoeiingen en Nazorg peilbeheer voortvarend opgepakt.

Na vaststelling van het projectplan en de beleidsregels voor het Apeldoorns Kanaal 5^e pand is de 2^e helft van 2013 benut om de sanerings- en herinrichtingsopgave nader technisch uit te werken en het bestek te maken. Daarnaast is met de provincie Gelderland gewerkt aan de financiële en juridische voorwaarden voor de uitvoering. Begin 2014 is de aanbesteding geweest en op 14 maart 2014 is de sanering en herinrichting gegund.

Verder is er een aantal meevallers in aanbesteding en uitvoering (zoals Molenbeek-Nunspeet) en verschuivingen die niet door ons niet te beïnvloeden zijn zoals besluitvorming rond de Enkapluim en grondverwerving KRW in Utrecht.

2.3.3. Wat willen we bereiken?

THEMA	BEOOGD EFFECT
2_1 Waterstanden op orde	Het waterschap wil dat wateroverlast en watertekort in ons beheersgebied wordt voorkomen door ervoor te zorgen dat het water in de watergangen op het juiste peil is.
2_2 Op extreme situaties voorbereid	Waarbij tijdens maatgevende situaties de in de provinciale verordening vastgestelde normen niet worden overschreden.
2_3 Goede chemische toestand	Daarnaast werkt het waterschap aan schoon water (= goed watersysteem) in het beheersgebied. Een watersysteem wordt als goed beschouwd als het goed is vanuit zowel chemisch (niet vervuild) als ecologisch (goede leefomgeving) oogpunt.
2_4 Goede ecologische toestand	Daarnaast werkt het waterschap aan schoon water (= goed watersysteem) in het beheersgebied. Een watersysteem wordt als goed beschouwd als het goed is vanuit zowel chemisch (niet vervuild) als ecologisch (goede leefomgeving) oogpunt.
2_5 Organisatie op orde	Het waterschap zorgt ervoor dat de inwoners en partijen die activiteiten in het beheersgebied ondernemen op de hoogte kunnen zijn met de spelregels van vergunningverlening, handhaving en met de daaraan verbonden sancties.
2_5 Organisatie op orde	Tevens wil het waterschap goed voorbereid zijn op en toegerust zijn voor het bestrijden van calamiteiten en dreiging van wateroverlast, watertekort en watervervuiling.

Het peilbeheer is een kerntaak van het waterschap. Dit dient op orde te zijn. Hiervoor voeren wij gericht beheer op de watergangen en onderhouden wij onze technische installaties. Op basis van risicoanalyse investeren wij gericht in nieuwe installaties.

Wij toetsen het watersysteem aan de NBW normen en nemen gericht knelpunten van wateroverlast weg. Het vraagstuk van droogte en watertekort wordt steeds belangrijker maar is tegelijkertijd moeilijk te beïnvloeden buiten het bemalen gebied.

Wij participeren actief in het Deltaprogramma Zoetwater en zoeken mee naar passende oplossingen. Tot op heden is dat niet verder dan het hanteren van de verdringingsreeks.

Onze watergangen moeten aan de in de legger gestelde profieleisen blijven voldoen. Dit doen wij onder andere door cyclisch te baggeren middels een meerjarenbaggerprogramma. Dit draagt tevens bij aan een goede chemische toestand van het water en de waterbodem. Voor de komende jaren wordt in het meerjarenbaggerprogramma rekening gehouden met de harmonisatie van het beleid wat resulteert in minder te baggeren m³.

Daarnaast werken wij aan gerichte programma's om nutriënten uit het oppervlaktewater te halen om te voldoen aan de KRW-doelen en de onder meer in het programma BEZEM gemaakte afspraken. De projecten hiervoor zijn met name via waterovereenkomsten met provincies geregeld.

2.3.4. Wanneer zijn we tevreden? Thema: Waterstanden op orde

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Wij voeren peilbeheer conform beleid.		% gevoerd peil tov streefpeilenplan/peilenbesluit.	95%	95%
Wij beschikken over een gebiedsdekkende GGOR.		% gebiedsdekkende GGOR	95%	95%
Wij verbeteren en onderhouden de A watergangen om de vereiste toestand en afmetingen te handhaven of te bereiken	1.789 km	% profiel conform legger en onderhoudsplan	100%	>95%
De waterhuishoudkundige knelpunten van de TOP/SUBTOP/Natura 2000 gebieden zijn opgelost.	2.340 ha	% ha waarvoor maatregelen zijn uitgevoerd	129ha	129ha

Gebiedsdekkende GGOR (Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime)

Voor 95% van ons gebied is een gebiedsdekkende GGOR van toepassing. Aan de resterende 5% wordt dit jaar niet gewerkt in verband met gestelde andere prioriteiten. In de beleidsbegroting 2013 is als realisatiejaar 2015 vermeld.

Knelpunten TOP/SUBTOP/Natura2000

Voor Landgoed Appel geldt dat 110 hectare is gerealiseerd in 2013. Dit is ook in de voortgangsrapportage richting subsidiënt/provincie aangegeven. Voor de Empese en Tondense Heide geldt dat een deel van de opgave is gerealiseerd (19 hectare). Hiermee is aan de doelstelling voor 2013 voldaan.

Thema: Op extreme situaties voorbereid

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Het beheersgebied voldoet aan de in de waterverordening vastgelegde normen voor wateroverlast, ook tijdens maatgevende situaties.	76 knelpunten	% knelpunten dat voldoet aan NBW-norm	54%	55%
Wij anticiperen op het voorkomen van overlast in geval van droogte / watertekort		# opgestelde actuele verdringingsreeksen	1	1
Wij beschikken over een klimaatstrategie en anticiperen hiermee op de klimaatsverandering		# opgestelde lange termijn visie	1	-

Beheersgebied voldoet aan de in de waterverordening vastgestelde normen

Het gebied van voormalig waterschap Vallei & Eem voldoet. Voor het voormalige Veluwegebied wordt het NBW-programma opgesteld. Daarmee wordt inzichtelijk gemaakt of de deadline van 2015 haalbaar is. Verwacht wordt dat de norm van 100% eind 2015 niet gerealiseerd wordt. De maatregelen voor Elspeet zijn uitgevoerd. Meer inzicht in de NBW opgave en de stand van zaken volgt begin 2014 na afronding van de nieuwe NBW toetsing.

Wij beschikken over een klimaatstrategie

De toekomstbeelden zijn op 21 november 2013 besproken; inhoudelijk zijn geen wijzigingen nodig. De lange termijnvisie wordt waarschijnlijk op 23 april 2014 door het algemeen bestuur vastgesteld.

Thema: Goede chemische toestand

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Al onze waterlichamen verkeren in een goede chemische toestand en voldoen aan de vastgestelde normen voor toxische, zogenaemde prioritaire stoffen.	35 stuk(s)	% wateren dat voldoet aan richtwaarden	100%	100%
Waterbodems die een ernstig risico vormen voor mens en ecologie komen niet meer voor in ons beheersgebied	27 km	% waterbodem zonder risico	80%	70%
Alle zwemwateren voldoen aan de Europese zwemwaterrichtlijn	10 stuk(s)	% zwemwater dat voldoet aan de richtlijn	100%	100%
Alle knelpunten van overstorten en diffuse lozingen in stedelijk gebied in het kader van het waterkwaliteitsspoor (wks) zijn in beeld		# afgeronde wks studies	15	12
Voor alle gemeenten zijn kwaliteitsbeelden en onderhoudsplannen voor het stedelijk gebied vastgesteld	19 stuk(s)	# kwaliteitsbeelden per gemeente	10	10

% wateren dat voldoet aan richtwaarden

Onze KRW waterlichamen voldoen aan de richtwaarden op incidentele normoverschrijdingen na, die geen acuut gevolg hebben voor het functioneren voor het watersysteem. Prioritaire stoffen zijn in 2011 bemeaten en worden eens per zes jaar onderzocht. In alle waterlichamen wordt voldaan aan de normen voor prioritair stoffen inclusief de nieuwe prioritair stoffen. Effluentlozingen van rwzi's kunnen aanleiding zijn voor overschrijding van mogelijke toekomstige normen voor medicijnresten.

Waterbodems die een ernstig risico vormen komen niet meer voor

Grift is aangepakt: 18 kilometer. Het 5^e pand van het Apeldoorns kanaal met een lengte van 9,1 kilometer wordt voorbereid en naar verwachting in 2014 uitgevoerd. Het onderzoek Oude IJssel is inmiddels uitgevoerd. Resultaat: klasse B, dus niet ernstig verontreinigd en kan van de lijst af.

Alle zwemwateren voldoen aan de Europese zwemwaterrichtlijn

Er zijn geen afwijkingen geconstateerd in 2013. Alle zwemwateren voldoen aan de gestelde richtlijn.

Alle knelpunten van overstorten en diffuse bronnen zijn in beeld

Opstarten van Oldebroek schuift door naar het eerste kwartaal 2014. De resterende studies lopen op dit moment of zijn reeds afgerond.

Thema: Goede ecologische toestand

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
De waterlichamen verkeren in een goede ecologische toestand conform de KRW normen.	35 stuk(s)	% voldoet aan GEP-norm	0%	
Wij herstellen en behouden de bijzondere natuurwaarden (opgave HEN/SED).	370 km	% gerealiseerd beek- en sprengenherstelprogramma	90%	90%
Wij dringen binnen ons beheersgebied diffuse belasting terug		# onderdelen uitgevoerd van uitvoeringsprogramma	9	2
Wij zorgen ervoor dat er geen milieuschadelijke oeverbeschoeiingen meer voorkomen		% milieuschadelijke beschoeiing aanwezig		continu

% voldoet aan GEP-norm

In 2013 voldoen vier van de 35 waterlichamen aan de GEP norm. Eind 2015 voldoen naar verwachting 21 en eind 2027 25 waterlichamen. Dit betekent dat 10 waterlichamen waarschijnlijk niet binnen de deadline van 2027 voldoen. Het niet (helemaal) behalen van alle GEPs in 2027 is een bestuurlijk aandachtspunt. Hierover wordt gesproken met de provincie in aanloop naar het 2^e SGBP. In onderstaande tabel is de voortgang van de KRW samengevat.

KRW	prestatie	eenh	deadline	gerealiseerd	eenh2	planning tm 2015	eenh3	planning tm 2027*	eenh4
Herinrichting	71,423	km	2015	45	km	90	km		
Ecologisch onderhoud	173,085	km	2015	20	km	173,085	km		
Saneren/Baggeren	285200	m3	2015	174100	m3	255200	m3		
Bronmaatregelen	616	stuks	2015	0	stuks	616	stuks		
Immissiemaatregelen	17	stuks	2015	13	stuks	16	stuks		
Onderzoek	18	stuks	2015	3	stuks	18	stuks		
Waterlichamen voldoen aan GEP	35	stuks	2027	4	stuks	21	stuks	25	stuks

- De herinrichtingsmaatregelen periode 2016-2021 zijn deels naar voren geschoven waardoor meer kilometers worden gerealiseerd tot en met 2015. In het stroomgebiedbeheersplan (SGBP) van waterschap Vallei & Eem uit 2009 is opgenomen dat 40% van de KRW verplichting van na 2015 al voor 2015 wordt uitgevoerd.
- Saneren/baggeren: er zijn enkele maatregelen te hoog ingeschat qua m³.
- Immissiemaatregelen: de verwachting is dat één slibvang wordt gerealiseerd in de periode 2016-2021.

% gerealiseerd beek- en sprengenherstelprogramma

De projecten zijn conform planning afgerond. Op 11 juni 2014 vindt de bestuurlijke oplevering van het beekherstelprogramma plaats met staatssecretaris Dijkema van EZ.

Terugdringen diffuse belasting binnen ons beheersgebied

Gereed:

- Sanering riooloverstort Veenendaal;
- Boeren Voor Schoon Water.

In uitvoering conform planning:

- twee projecten via project duurzaam bodembeheer met de provincie Utrecht, gereed einde 2014;
- Goed Boeren Erf, gereed einde 2015;
- Slibvang Lunterse beek, wacht op evaluatie in het voorjaar van 2014.

Niet gestart:

- Milieuvriendelijke gewasbescherming (maïs), wacht op Provincie Utrecht;
- Slibvang Modderbeek, wacht op evaluatie slibvang Lunterse beek.

Thema: Organisatie op orde

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Wij beschikken over actuele peilbesluiten en streefpeilenplannen.	5 stuk(s)	% actuele besluiten en plannen	60%	60%
Wij beschikken over instrumenten conform waterwet en hebben daarmee inzicht in toestand en afmetingen van al onze waterlopen.		# Keur	1	1
Wij beschikken over instrumenten conform waterwet en hebben daarmee inzicht in toestand en afmetingen van al onze waterlopen.		# Leggers	32	32
Wij beschikken over instrumenten conform waterwet en hebben daarmee inzicht in toestand en afmetingen van al onze waterlopen.		# Beheerregister	1	1
Wij beschermen de belangen van het waterschap door toepassing van regelgeving, vergunning verlening, toezicht en handhaving. Waardoor activiteiten van derden, zoals lozingen van afvalwater en werkzaamheden rond watergangen onze ambities niet bedreigen.		% naleefgedrag Wwt/Wabo	80%	87%
Wij beschermen de belangen van het waterschap door toepassing van regelgeving, vergunning verlening, toezicht en handhaving. Waardoor activiteiten van derden, zoals lozingen van afvalwater en werkzaamheden rond watergangen onze ambities niet bedreigen.		% naleefgedrag LOTV	90%	84%
Wij zijn voorbereid en toegerust voor het bestrijden van bijzondere situaties		% opgeleid en geoefend van de leden van de calamiteitenorganisatie.	85%	85%

Leggers

In verband met de fusie is veel tijd en energie gestoken in de harmonisatie van het beleid van de voormalige waterschappen Veluwe en Vallei & Eem. De resultaten van de harmonisatie worden gefaseerd vastgesteld in de op te stellen legger. Dit is een ingrijpend proces dat goed overleg met de belanghebbenden vereist.

% naleefgedrag Wwt/Wabo

Waterwet controles 63 waarvan negen bestuurlijke waarschuwingen.

% naleefgedrag LOTV (lozingenbesluit open teelt en veehouderij)

Een naleefgedrag van 90% na het eerste bezoek is te optimistisch. Dit jaar is vooral aandacht gegeven aan goede registratie voor een betrouwbaar beeld. Aantallen in 2013:

- 378 agrarische controles waarvan 70 bestuurlijke waarschuwingen;
- ruim 800 klachten zijn in behandeling genomen, waarvan 95% is afgehandeld;
- strafrechtzaken 58;
- 24 processen verbaal;
- vijf boeterapporten.

2.3.5. Wat doen we daarvoor? Thema: Waterstanden op orde

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Start van het doorvoeren van de beleidsharmonisatie inzake de normering en het onderhoud van de watergangen in het landelijk gebied.			2013	100%
Doorontwikkelen van 9 onderhoudsplannen voor de stroomgebieden en 14 onderhoudsplannen voor het stedelijk gebied.	23	stuk(s)	2013	23
Wij nemen een nieuw peilbesluit voor Eemland.	1	stuk(s)	2013	100%
Wij maken met de beide provincies afspraken over de programmering van de verdrogingsprojecten (TOP, SUBTOP, Natura2000).			2013	ja

Afspraken over programmering van verdrogingsprojecten

Met provincie Gelderland zijn acht verdrogingbestrijdingsprojecten gecontracteerd via drie subsidiebeschikkingen. Deze projecten worden door het waterschap voorbereid en uitgevoerd en eindigen in 2015. Nieuwe verdrogingbestrijdingsprojecten worden naar verwachting in 2014 duidelijk. Dit houdt verband met de verkenning van de provincie Gelderland naar de realisatie van de Gelderse natuuropgaven, de uitwerking van de opgaven voor Natura2000 en de Programmatische aanpak Stikstof (PAS). Afspraken hierover tussen waterschap en provincie worden in 2014-2015 vastgelegd in een nog op te stellen nieuwe waterovereenkomst. Voor de Natura2000 gebieden (inclusief PAS) zijn de provincies verantwoordelijk voor het in samenhang opstellen van gebiedsanalyses, beheerplannen en PAS-maatregelen. Vooralsnog is onbekend welke aanpak, (verdrogingbestrijdings-)opgaven en afspraken volgen voor het N2000/PAS dossier. In Gelderland is het Natura2000 gebied landgoederen Brummen – naast het Binnenveld - de enige met verdrogingsbestrijdingsopgaves (d.w.z. met substantiële vernattingsmaatregelen).

Voor de aanpak van de verdrogingsbestrijding in Utrecht vindt op 27 maart 2014 de bestuurlijke ondertekening plaats van de Waterovereenkomst Utrecht. Hierbij worden zeven natuurgebieden (m.u.v. Binnenveld) door het waterschap voorbereid en uitgevoerd voor 2016. In Utrecht liggen naast het Binnenveld geen andere Natura2000 gebieden waar verdrogingopgaven voor het waterschap te verwachten zijn.

Thema: Op extreme situaties voorbereid

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Wij voeren conform afspraken in NBW een nieuwe toetsronde uit. Hieruit volgen opgaven voor de nieuwe planperiode 2016 – 2021.	1	stuk(s)	2013	90%
Wij participeren in de totstandkoming van een waterakkoord met Rijkswaterstaat (initiatiefnemer) voor de waterinlaat uit de Nederrijn Grebbesluit.	1	stuk(s)	2012	ja

Uitvoeren nieuwe toetsronde

De toetsronde is voor alle drie districten in een afrondende fase. De toetsresultaten worden opgeleverd in het eerste kwartaal 2014.

Thema: Goede ecologische toestand

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013	
Start van het doorvoeren van de beleidsharmonisatie met betrekking tot onderhoud van de HEN en SED wateren.			2013	100%	
Opgave te realiseren EVZ conform nieuwe WOK met provincies.		ha	2013	0	

Opgave te realiseren EVZ

Conform de nieuwe Waterovereenkomst met de provincie Gelderland is 3,3 hectare EVZ opgenomen voor het project "Synergieproject de Grift fase 2" waarvan drie hectare in 2013. In de Waterovereenkomst voor het project Gelderse Vallei is 1,5 hectare EVZ opgenomen in 2013. De voorbereiding van de uitvoering van het Synergieproject de Grift duurt langer door een verlengde vergunningsprocedure en ruiming van explosieven. Een deel van de opgave schuift daarom door naar 2014.

Thema: Organisatie op orde

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013	
Start van het doorvoeren van de beleidsharmonisatie met betrekking tot meetnet.			2013	100%	
Verder ontwikkelen van asset management om daardoor beter te kunnen sturen op onze bedrijfswaarden en levenscycli van onze installaties.			2013		
De keur wordt samengevoegd en geactualiseerd, daarna worden de leggers en beheerregisters aangepast.			2013	1	
Opleveren van het nieuwe calamiteitenplan.			2013	1	
Om de organisatie op orde en alert te houden zijn diverse oefeningen gepland gebaseerd op het nieuwe calamiteitenplan.	6	stuk(s)	2013	6	
Start Waterbeheersprogramma 2015			2013	ja	

Verder ontwikkelen assetmanagement

Een visie op assetmanagement is in voorbereiding en wordt in het eerste kwartaal 2014 afgerond.

Start Waterbeheerprogramma (WBP) 2015

De voorbereidingen van het nieuwe Waterbeheerprogramma zijn in volle gang. De bouwstenen zijn gereed. De aanpak van het WBP is behandeld in de informatieve algemeen bestuursvergadering van 11 december 2013 en wordt in het 1^e kwartaal 2014 verzonden aan gebiedspartners.

2.3.6. Wat gaat het kosten? Exploitatie 2013

PROGRAMMA'S x € 1.000 met Beleidsproductdetail	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB €	%
2. Voldoende en schoon water					
00 Netto kosten					
01 Eigen plannen	1.483	1.441	1.397	-86	-6%
02 Plannen van derden	1.252	1.058	1.307	55	4%
06 Beheersinstrumenten watersystemen	696	629	535	-161	-23%
07 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	16.471	16.139	15.804	-667	-4%
08 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	2.964	3.001	4.320	1.356	46%
09 Beheer hoeveelheid water	6.256	6.103	6.015	-241	-4%
10 Calamiteitenbestrijding watersystemen	45	45	216	170	378%
11 Monitoring watersystemen	2.210	2.125	2.103	-107	-5%
22 Keur	79	79	121	42	54%
23 Vergunningen en keurontheffingen	814	739	705	-109	-13%
24 Handhaving keur	919	869	1.080	162	18%
25 Wvo-vergunningen en meldingen	398	323	289	-109	-27%
26 Handhaving Wvo	1.277	1.331	1.343	67	5%
28 Aanpak diffuse emissies derden	211	136	73	-138	-65%
29 Vergunningverlening grondwaterbeheer	130	210	218	88	68%
30 Handhaving grondwaterbeheer	178	98	61	-116	-66%
Totaal netto kosten	35.381	34.325	35.588	207	1%

Mutaties ten opzichte van de oorspronkelijke begroting **↑€ 207.000**

- Verschillen tussen realisatie 2013 en de begroting na mutaties **€ 1.263.000**
- Eerder goedgekeurde wijzigingen BURAP 1 en BURAP 2 **€ 1.056.000**

Verschillen (x 1.000) realisatie 2013 en begroting na wijzigingen	Bedrag
Hogere kapitaallasten met name door afschrijvingen immateriële activa waaronder in het verleden geactiveerde kosten van studies en onderzoeken, kosten ruilverkaveling en geactiveerde uren voor programmamanagement	-1.463
Hogere dotatie aan de baggervoorziening. Dit betreft een drietal baggerprojecten van het voormalig waterschap Veluwe. In het verleden werden deze als investeringsproject opgenomen maar worden nu gefinancierd uit de baggervoorziening. Hiermee was in de voorziening nog geen rekening gehouden	-1.300
Lagere doorbelasting van de kosten van de ondersteunende diensten op dit programma	207
Meer geactiveerde uren subsidiabele KRW projecten	77
Ontvangen vergoeding onderhoud watergangen gemeente Amersfoort	45
Voordelige afrekening 2011 muskusrattenbestrijding gemeenschappelijke regeling HDSR en lagere bijdrage 2013 gemeenschappelijke regeling Rivierenland (50% programma Veiligheid en 50% programma Voldoende en Schoon Water)	73
Lagere kosten baggeren, deels doorgeschoven naar 2014	40
Lagere kosten monitoring watersystemen o.a. door het niet uitvoeren van ecoscans in 2013	104
Minder uren op dit programma met name minder uren projecten. Bij BURAP 2 (zie hierna) zijn de uren voor projecten met € 510.000 naar boven bijgesteld. Dit blijkt achteraf niet juist te zijn geweest. Er zijn niet meer maar minder uren op dit programma gemaakt	998
Overige kleinere verschillen op dit programma , per saldo	-44
Per saldo hogere kosten programma Voldoende en Schoon Water	-1.263

Wijzigingen (x 1.000) BURAP 1 en BURAP 2	Bedrag
Gewenningsbijdrage Rijkswaterstaat voor de komende 10 jaar voor beheer en onderhoud 6 ^e pand Apeldoorns Kanaal.	800
Bijdrage Rijkswaterstaat voor achterstallig onderhoud in over te dragen deel Apeldoorns Kanaal	3.000
Dotatie aan baggervoorziening i.v.m. achterstallig onderhoud over te dragen deel Apeldoorns Kanaal	-3.000
Inrichting natuurvriendelijke oevers in kader pilot blauw diensten, in BURAP 2 naar beneden bijgesteld omdat 1 potentiële aanvrager zich heeft teruggetrokken en een andere aanvraag is versoerd	-90
Subsidie provincie (50%) in kosten inrichting natuurvriendelijke oevers, in BURAP 2 naar beneden bijgesteld	45
Extra besparing kosten HEN/SED a.g.v. beleidsharmonisatie	50
Werkzaamheden wateraanvoer Eemnes. Door failliet gaan aannemer worden deze voor 2012 geraamde kosten nu in 2013 gemaakt	-95
Minder inhuur derden KRW maatregelen diffuse bronnen	60
Hogere advieskosten voor beleidsharmonisatie en Binnenveld	-65
Uitbesteding deel werkzaamheden wateradviezen	-50
Opbrengst detachering medewerkers Ruimte voor de Rivier en ministerie	40
Meer kosten stedelijk onderhoud	-40
Lagere onderhoudskosten waterlopen o.a. door aanbestedingsvoordeel van 95k	221
Lagere kosten onderhoud stuwen en gemalen	100
Geen kosten Risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) dit jaar	50
Hogere kosten exploitatieprojecten*	-215
Lagere bijdrage samenwerkingsverband muskusrattenbestrijding	49
Voorschot (90%) provincie Utrecht project erfafspoeling. Deze opbrengst was niet begroot	36
Bijdrage aan Transferium	52
Minder inhuur derden diverse opdrachten o.a. door lager uitgevallen kosten en meer inzet eigen medewerkers	157
Minder uren vergunning en handhaving a.g.v. ziekte en opleidingsuren Lean traject	200
Meer uren toezicht WVO	-107
Minder uren wateradviezen, deze uren waren te ruim geraamd en deel is uitbesteed	200
Minder uren Lange Termijnvisie	50
Meer uren projecten programma Voldoende en Schoon Water (minder bij programma Waterketen ,zie ook programma Waterketen)	-510
Kleinere aanpassingen per saldo	118
Per saldo lagere kosten programma Voldoende en Schoon Water	1.056

* Voor een groot deel betreft dit projecten die als investering waren begroot. De projecten zijn ten laste van de exploitatie geboekt omdat de kosten minder bedragen dan de activeringsgrens van € 100.000. In 2014 en later betekent dit een besparing op kapitaallasten.

Investerings 2013

<i>bedrag x € 1.000</i>	Begroting 2013	Burap 1	Burap 2	Werkelijk 2013	Vershil W-B
Bruto investeringen	20.117	18.825	14.937	9.162	-10.955
Netto investeringen	13.090	11.807	11.833	4.615	-8.475

De gerealiseerde bruto investeringen bedragen € 9,2 miljoen. Dat is 46% van de raming in de begroting. Onderstaand worden die projecten toegelicht waarvan de afwijking groter is dan € 500.000 (x € 1.000):

Projectnaam	Verklaring	Afwijking
Compenserende maatregelen uitwateringsduiker Hattem	De aanleg van de ontwateringsduiker Hattem ligt gevoelig bij de omwonenden waardoor de voorbereidingen langer duren dan ingeschat. De uitgaven verschuiven hierdoor naar 2014.	-1.300
Corridors verworven gronden	Minder beschoeiing aangebracht dan geraamd. De voorbereiding van de uitvoering duurt langer door langere vergunningsprocedure en ruiming explosieven. Daardoor verschuift start uitvoering naar 2014.	-584
Grift 3 Waterlose weg-Brinkpark	Dit project valt onder het Waterplan Apeldoorn waarvan de gemeente Apeldoorn trekker is. De planning van dit project is aangepast waardoor de uitvoering is versneld en de kosten nu in 2013 zijn uitgegeven.	556
Saneringsplan 5e pand Apeldoorns kanaal	Er zijn veel reacties binnengekomen op het projectplan. Dit moest zorgvuldig behandeld worden en leidde tot maatwerkoplossingen. E.e.a. heeft een langere behandeling gevraagd dan voorzien, waardoor het uitwerken van de ontwerpen en de gunning later plaatsvinden.	-4.168
Totaal overige projecten	Afwijking < € 500.000	-5.459
Totaal		-10.955

In 2013 gerealiseerde, grote investeringen:

- Saneringplan de Grift (Grift fase 1) is afgerond. De voorbereiding voor Grift fase 2 (Robuuste Grift) is klaar; de realisatie is in volle gang. Inmiddels zijn twee van de drie locaties goeddeels ingericht. Locatie drie (bij de Zuikerbrug) is vrijgegeven op grond van NGE. Hier is ook al gestart met werkzaamheden;
- Onder het Waterplan Apeldoorn waarvan de gemeente Apeldoorn trekker is zijn de volgende projecten gerealiseerd: Grift Brinkpark, Grift PWA-laan en Koningsbeek;
- Project 'maatregelen Wateroverlast Omgeving Vloeddijk' is opgeleverd. Voor het verbeteren van waterafvoer Nijbroekse Wetering is de duiker met stuw Vloeddijk vervangen en een brug met separate vispasseerbare stuw aangebracht. Daardoor is het peilbeheer verbeterd;
- Het project 'waterbeheersing Maatpolder' is overgedragen aan beheer. Gerealiseerd is een nieuw gemaal met krooshekreiniger voor de Maatpolder met een minimale bemalingscapaciteit van 30m³/min (ontwerpcapaciteit) en een opmaling voor het natuurgebied vanuit het polderpeil met een capaciteit van 3,5 m³/min;
- Project 'verbetering A-Watergangen Leembruggerweg' is overgedragen aan beheer. Door de gerealiseerde maatregelen wordt het water beter afgevoerd en vermindert de wateroverlast bovenstreams;
- De aanbestedingsprocedure van het Saneringsplan 5^e pand Apeldoorns Kanaal is gestart. Realisatie vindt plaats in 2014;
- Damwand Harderwijk is vervangen (400 meter).

Investeringen meerjarenraming werken voor derden

KRW maatregelen in de IJssel

Rijkswaterstaat en waterschap Vallei en Veluwe hebben in 2010 de samenwerkingsovereenkomst KRW-IJssel getekend. Het waterschap realiseert, op kosten van RWS, voor RWS KRW maatregelen in de IJssel. De maatregelen betreffen oeveroptimalisatie en geulrealisatie.

- Op 20 december 2013 is met Rijkswaterstaat voor cluster I een realisatieovereenkomst voor vier geulen afgesloten.
- Gezien de rivierkundige en ecologische belangen rond de IJssel is middels expertjudgement samen met RWS gewerkt aan het ontwerp van 16 oevers. Naar verwachting wordt begin april het projectplan Waterwet gepubliceerd en eind april het MIRT3 besluit genomen.
- Gezien de positieve uitkomst van de expertjudgementsessie voor de oevers wordt in maart ook een dergelijke sessie georganiseerd voor de aanleg van geulen.
- Gezien de complexiteit ten aanzien van de vergunningverlening staat de planning onder druk.

Financieel (x € 1.000)

Omschrijving	Krediet	Uitgaven	Vrije ruimte
KRW-IJssel	7.429	3.529	3.900

Baggerprojecten

In 2013 is € 2,4 miljoen onttrokken aan de baggervoorziening in verband met uitgevoerde baggerwerkzaamheden. De grootste onttrekkingen in 2013 waren (x € 1.000):

Baggerproject	Bedrag
Jaarlijkse bijdrage aan Provincie Utrecht t.b.v. baggeronderhoud rivier de Eem	652
Baggeren watergangen Voorst	509
Baggerwerk Gelderse Gracht en Uitvliet te Oosterwolde	358
Baggeren Terwoldse wetering, vijvers Hattem e.d.	959

2.4. Programma 3: Waterketen

2.4.1. Inhoud

Het programma waterketen bestaat uit de samenhang van alle initiatieven en inspanningen die een bijdrage leveren aan de vooraf gestelde doelen over het transporteren en zuiveren van afvalwater. De activiteiten zijn er op gericht om verontreinigd water en hemelwater dat in rioleringen wordt verzameld, adequaat te zuiveren voordat het op het oppervlaktewater wordt geloosd. Op die manier zorgen wij ervoor dat de kwaliteit van dat oppervlaktewater zo min mogelijk wordt beïnvloed. Naast deze primaire doelen zijn doelen gesteld op het gebied van duurzaamheid waarbij het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater en energie-efficiency speerpunten zijn.

2.4.2. Ontwikkelingen in 2013

De doelrealisatie van waterketen verliep grotendeels volgens plan (begroting). Voor de realisatie van projecten is echter afgeweken van de begroting zonder dat dit negatieve gevolgen had voor de zuiveringsresultaten of samenwerkingsprojecten in de waterketen.

De geplande projecten van de oorspronkelijke waterschappen Veluwe en Vallei & Eem zijn opnieuw getoetst op hun bijdrage aan de doelrealisatie. Het resultaat van deze kritische toetsing was dat een aantal vervangingsinvesteringen geschrapt/aangepast is of zonder risico uitgesteld kan worden en zelfs deels (voorlopig) buiten de planperiode van de meerjarenraming is geplaatst. Deze aanpak moet leiden tot een verlaging van de jaarlijkse kosten en dus tot een jaarlijkse besparing.

De twee grootste investeringen, namelijk de realisatie van de energie- en grondstoffenfabrieken Amersfoort en Apeldoorn, worden zoals eerder gemeld later opgeleverd dan oorspronkelijk gepland. De uitvoering van deze projecten loopt momenteel conform de aangepaste planning.

De renovatie/uitbreiding van rwzi Terwolde is enigszins vertraagd. Het voortraject, waarin het waterschap samen met de gemeente Voorst en het betrokken bedrijfsleven werkt aan de gezamenlijke dimensionering van de nieuwe rwzi, kost meer tijd dan verwacht. In goed overleg met de gemeente Voorst wordt een eindoplevering van het project gepland. Een latere eindoplevering dan voorzien heeft geen negatieve financiële gevolgen.

2.4.3. Wat willen we bereiken?

THEMA	BEOOGD EFFECT
3_1 Zuivering afvalwater op orde	Wij zorgen ervoor dat wij aan onze afnameverplichting voldoen conform de overeengekomen normafvoer uit de gemeentelijke rioolstelsels.
3_1 Zuivering afvalwater op orde	Het gezuiverde afvalwater dat teruggebracht wordt op het oppervlakte water voldoet aan de geldende vergunningsvoorwaarden en vormt geen belemmering voor de ontwikkeling van de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit.
3_2 Duurzaamheid	De residuen die vrijkomen bij het zuiveringsproces worden op een doelmatige wijze verwerkt.
3_2 Duurzaamheid	Bovendien moet het systeem stroken met onze eigen en landelijke ambities en met gemaakte afspraken over duurzaamheid, het gebruik van energie en additieven en hulpstoffen.
3_3 Samenwerking	Het waterschap benadert de waterketen als een integraal geheel. Hierdoor kunnen samenwerkingsmogelijkheden ontstaan met diverse partners (o.a. gemeenten) op allerlei gebied.
3_3 Samenwerking	Voor elke zuiveringskring is een afvalwaterteam opgezet op, met name, operationele zaken te optimaliseren.
3_3 Samenwerking	Door een breed gedragen organisatievorm op te zetten kunnen samenwerkingsactiviteiten daadwerkelijk ontplooid worden en het gewenste effect op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid gaan leveren.
3_3 Samenwerking	Door in alle 3 de regio's van het nieuwe waterschap samenwerkingsverbanden te initiëren en te stimuleren kunnen initiatieven (lees: opbrengst genererende voorstellen) gaan ontstaan.

Samen met de gemeenten binnen ons beheersgebied transporteren wij het in de gemeentelijke riolering verzamelde afvalwater naar onze rwzi's waar het wordt gezuiverd en vervolgens geloosd op oppervlaktewater. Met iedere gemeente is afgesproken welke hoeveelheid afvalwater per uur moet worden afgenomen uit het rioolstelsel van de betreffende gemeente.

Het gezuiverde water moet aan wettelijke kwaliteitseisen voldoen terwijl bovendien (strengere) eisen kunnen gelden indien het ontvangende oppervlaktewater dat vereist. Het bevoegd gezag kan zowel Rijkswaterstaat als het eigen waterschap zijn.

Naast onze primaire zuiveringstaak zijn er op bestuursniveau duurzaamheidsdoelen afgesproken. Als randvoorwaarde geldt dat het behalen van deze doelen geen negatieve gevolgen mag hebben voor het belastingtarief en in principe zelfs een verlaging hiervan tot gevolg moet hebben. Ook de samenwerking in de afvalwaterketen moet leiden tot zowel kwaliteitsverbetering, verminderde kwetsbaarheids als kostenreductie.

2.4.4. Wanneer zijn we tevreden? Thema: Zuivering afvalwater op orde

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Het afnemen en transporteren van rioolwater tot een met de gemeenten afgesproken maximum uurdebiet in regenweersituaties (RWA) en het afpompen van de riolering tot een afgesproken peil in droogweersituaties (DWA).		% voldoen aan de afname verplichting	98%	97%
Het afnemen en transporteren van rioolwater tot een met de gemeenten afgesproken maximum uurdebiet in regenweersituaties (RWA) en het afpompen van de riolering tot een afgesproken peil in droogweersituaties (DWA).		% beschikbaarheid technische installaties	98%	98%
De effluentkwaliteit van het geloosde water voldoet aan de eisen volgens de Waterwet en aan de gewenste kwaliteit van de ontvangende watersystemen.	16 rwzi's	% rwzi's dat voldoet aan de lozingseisen	80%	83%
De effluentkwaliteit van het geloosde water voldoet aan de eisen volgens de Waterwet en aan de gewenste kwaliteit van de ontvangende watersystemen.	16 rwzi's	% nalevingspercentage lozingseisen	97%	99%
De effluentkwaliteit van het geloosde water voldoet aan de eisen volgens de Waterwet en aan de gewenste kwaliteit van de ontvangende watersystemen.	16 rwzi's	% zuiveringsprestatie	89%	89%
Discrepantie is voor ons hele beheersgebied beneden het landelijke gemiddelde.		% discrepantiernorm	18%	n.n.t.b.

% rwzi's dat voldoet aan de lozingseisen

In 2013 hebben Epe (voor fosfaatverwijdering), Terwolde (voor stikstofverwijdering) en Apeldoorn (voor onopgeloste bestanddelen) niet voldaan aan hun lozingseisen.

% zuiveringsprestatie

Ondanks incidentele overschrijdingen van rwzi's Terwolde, Apeldoorn en Epe bedraagt het jaargemiddelde van de zuiveringsprestatie (gebiedsrendement) conform doelstelling 89%.

% discrepantiernorm

Het percentage 2012 (volgens de landelijke bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer) is 30,8%. Het landelijk gemiddelde volgens de bedrijfsvergelijking 2012 bedroeg 12,5%. Er lopen diverse acties om de discrepantie te verlagen. Het percentage over 2013 is nu nog niet bekend. Dit cijfer wordt in een aparte voortgangsnotitie gerapporteerd aan dijkgraaf en heemraden in mei en het algemeen bestuur in juni 2014.

Thema: Duurzaamheid

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Slibontwatering optimaal laten functioneren en energieproductie maximaliseren door optimale vergisting, zodat het eindproduct voldoet aan de contractueel vastgestelde eisen.		% dat voldoet aan de contractuele verplichtingen.	98%	98%
Wij gaan nutriënten terugwinnen (mn fosfaat)		% herbruikbaar terug te winnen fosfor	0%	0%
Wij voldoen aan de meerjarenafspraken mbt energieefficiency.		% energie efficiency	26%	29%
Wij voldoen aan de meerjarenafspraken mbt energieverbruik.		% energie neutraliteit	43%	43%

Thema: Samenwerking

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Bij alle drie de regionale samenwerkingsverbanden (ic platform en zuiveringskringen) is een actieve brede projectorganisatie ingericht.	3 stuk(s)	# ingerichte projectorganisaties	100%	100%
Wij leveren een maximale inspanning om de mijlpalen zoals afgesproken tussen Unie en VNG te behalen	2 stuk(s)	# aantal gerealiseerde mijlpalen (BAW)	2	-
Financiële besparing door samenwerking				ja

% ingerichte projectorganisaties

De landelijke visitatiecommissie onder leiding van oud-minister Karla Peijs keek eind 2013 naar de samenwerking in de afvalwaterketen. De commissie maakt een indeling in koplopers, peloton en achterblijvers en beschouwt twee samenwerkingsverbanden in ons werkgebied als koploper: in het Vallei en Eemgebied (samenwerking met zestien gemeenten) en op de Noord-Veluwe (met acht gemeenten). Oost Veluwe is ingedeeld bij het peloton, na een inhaalslag met het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst. Voor de drie samenwerkingsregio's zijn dit jaar samenwerkingsovereenkomsten getekend.

% aantal gerealiseerde mijlpalen bestuursakkoord water (BAW)

Mijlpalen zijn gerealiseerd. De voortgang van het BAW wordt 'bewaakt' door de visitatiecommissie, zie hierboven.

Financiële besparing door samenwerking

Besparingen worden gevolgd aan de hand van de kostenontwikkeling. Een landelijke werkgroep, waarin ook ons waterschap deelneemt, ontwikkelt indicatoren.

Thema: Organisatie op orde

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Wij zijn voorbereid en toegerust voor het bestrijden van bijzondere situaties.		% opgeleid en geoefend van de leden van de calamiteitenorganisatie.	85%	85%
Wij toetsen conform Europese, nationale en waterschapnormen. Zowel voor wat betreft de kwaliteit als kwantiteit van het aangevoerde en gezuiverde afvalwater.		% getoetst conform vastgestelde meetplannen.	97%	

2.4.5. Wat doen we daarvoor? Thema: Zuivering afvalwater op orde

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Wij ontwikkelen het concept van assetsmanagement zodat het binnen onze organisatie zowel strategisch, tactisch als operationeel kan worden toegepast en zal ondersteunen bij de diverse (her)investeringsbeslissingen als bij het onderhoudsmanagement.				
Wij krijgen inzicht in de vuillast en debiet op rioolgemeal niveau om de afstemming met gemeenten te verbeteren, beter te kunnen sturen op afvalstromen en meer (continu) inzicht te hebben in het ontstaan of de aanwezigheid van "discrepancie" tussen het zuiveren van afvalwater en het opleggen van de heffing daarvoor.				

Ontwikkelen assetmanagement

Visie ontwikkeling is gestart en wordt in het eerste kwartaal van 2014 afgerond.

Inzicht in vuillast en debiet per gemeal

De rioolgemalen van het waterschap zijn voor 98% voorzien van een debietmeter. Hiermee wordt exact gemeten hoe groot het afnamedebiet aan rioolwater is uit de gemeentelijke rioolstelsels. Op deze wijze wordt gemeten of we voldoen aan de afnameverplichting. Het meten van de vuillast per gemeal vraagt een hoge investering en wordt daarom voorlopig projectmatig opgepakt (enkele gemalen). Op basis van een bestuurlijk (investerings)voorstel is mobiele meetapparatuur aangeschaft, die inmiddels geplaatst is in een aantal rioolgemalen. De meetapparatuur is eind 2013 deels in gebruik genomen en levert in 2014 betere en meer informatie op over de herkomst van de vuilvrachten. In bovenstaande tabel is voor dit doel geen meetwaarde ingevuld omdat de juiste prestatie-indicator nog niet was vastgesteld.

Thema: Duurzaamheid

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Wij realiseren de geplande investeringen 2013 waarbij de energie-, grondstoffenfabrieken in Apeldoorn en Amersfoort samen met de voorbereiding van de uitbreiding en vernieuwing van de rwzi Terwolde speerpuntprojecten zijn.				
Wij doen studies naar het potentieel voor terugwinning van grondstoffen uit afvalwater en slib.				ja

Energiefabriek Amersfoort

In het kader van risicobeheersing is besloten om de aanbesteding van dit project te vertragen zodat de ervaringen van de aanbesteding van de fosfaatterugwinning en energieoptimalisatie op de rwzi Apeldoorn meegenomen kunnen worden. Beide projecten hebben sterke overeenkomsten en hebben een innovatief karakter. Het contract voor de realisatie van de energie- en grondstoffenfabriek op de rwzi Amersfoort is in augustus 2013 ondertekend. De opdracht voor het project is verstrekt en het contract is op 5 september getekend.

Energiefabriek Apeldoorn

De opdrachtnemer heeft het definitief ontwerp voor de grondstoffenfabriek rwzi Apeldoorn ingediend en deze is in december goedgekeurd. Inmiddels is de opdrachtnemer in oktober 2013 begonnen met de bouwactiviteiten. De verwachting is dat de totale bouw in juni 2014 gereed is.

Thema: Samenwerking

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Wij ontwikkelen plannen om de landelijke visie op de waterketen (routekaart 2030) te vertalen naar doelen voor ons waterschap met een eigen visie en strategie.				ja

Dit traject is volop in beweging. Enkele voorbeelden:

- Samen met de gemeente leggen we onze ambitie vast. Lozing van een nieuwe rwzi op het verdroogde watersysteem van Twello om dit watersysteem te verbeteren is een optie die serieus wordt overwogen;
- Er is een beleidsnota duurzame energie en innovatie in voorbereiding. De ambitie om in 2025 alle energievraag van ons waterschap op eigen terrein duurzaam op te wekken is hoog maar wel realistisch.

Thema: Organisatie op orde

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Wij krijgen een certificaat voor DOP-regeling (zilver) voor groenbeheer op rwzi's en rioolgemalen.				0%
Het beheer wordt op certificeerbaar niveau gebracht (ISO 9001, ISO 14001 en OHSAS 18001).				100%
De toegangscontroles op de rwzi's worden verder geprofessionaliseerd waarbij het uitgangspunt veiligheid is maar de noodzaak inmiddels ook voortkomt uit de bedrijfsvoering.			2013	25%
Wij actualiseren onze calamiteitenplannen en wij voeren hiervoor oefeningen uit.	6	stuk(s)	2013	6
De centrale regiekamer wordt ingericht om integrale aansturing voor het beheersgebied te realiseren.				50%

Certificaat DOB-regeling

Het waterschap neemt in het pakket van eisen en wensen bij aanbestedingen voor groenonderhoud de eisen voor duurzaam onkruidbeheer (DOB) op. Het groenbeheer vindt plaats volgens de doelstellingen van DOB. Een apart certificaat voor het waterschap is daardoor niet meer nodig.

Beheer op certificeerbaar niveau

Op 16 januari 2014 ontving het waterschap uit handen van KIWA Nederland BV drie ISO-certificaten. Alle stappen en kritieke punten bij het zuiveren van rioolwater, het realiseren van projecten en het onderhoud aan technische installaties op zuiveringen zijn in 2013 nauwkeurig in beeld gebracht en gedocumenteerd. De certificaten zijn geldig tot en met 16 januari 2017. Hoewel verbetering een kwestie is van continueren, is een moment van trots op zijn plaats. Erkenning dus voor de onder de loep genomen kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu (KAM). Dit succes is met de hele organisatie gevierd.

Toegangscontroles rwzi's verder geprofessionaliseerd

Het opgestelde adviesrapport voldoet niet. Vervolgacties komen, maar waarschijnlijk wordt eerst een nieuw rapport opgesteld.

Inrichting centrale regiekamer voor integrale aansturing

De scope van de uitbreiding regiekamer is verbreed. Onder het thema "harmonisatie van centrale procesregie" wordt integraal naar de samenwerking tussen diverse partijen gekeken. De visie op procesautomatisering en beveiliging van installaties wordt hierin meegenomen. Intelligente alarmering wordt mogelijk naar achteren geschoven.

**2.4.6. Wat gaat het kosten?
 Exploitatie 2013**

PROGRAMMA'S x € 1.000 met Beleidsproductdetail	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB €	%
3. Waterketen					
00 Netto kosten					
01 Eigen plannen	2.140	1.656	1.852	-288	-13%
12 Getransporteerd afvalwater	7.054	6.004	5.273	-1.781	-25%
13 Gezuiverd afvalwater	43.569	43.490	42.996	-573	-1%
14 Verwerkt Slib	13.404	13.456	12.898	-506	-4%
15 Afvalwaterbehandeling door derden	848	848	770	-78	-9%
27 Rioleringsplannen en subsidies lozingen	109	109	24	-85	-78%
Totaal netto kosten	67.125	65.564	63.813	-3.312	-5%

Mutaties ten opzichte van de oorspronkelijke begroting **↓€ 3.312.000**

- Verschillen tussen realisatie 2013 en de begroting na mutaties **€ 1.751.000**
- Eerder goedgekeurde wijzigingen BURAP 1 en BURAP 2 **€ 1.560.000**

Verschillen (x 1.000) realisatie 2013 en begroting na wijzigingen	Bedrag
Extra afschrijving van in het verleden geactiveerde bedragen studies en onderzoeken	-182
Extra afschrijving van niet meer in gebruik zijnde activa rwzi Soest	-700
Lagere kapitaallasten onder andere door het achterblijven van de investeringen en daardoor latere oplevering van projecten	1.321
Lagere doorbelasting van de kosten van de ondersteunende diensten op dit programma	462
Doorbelasting kosten en uren aan deelnemende partners (gemeenten) Platform Water waaronder kosten meten en monitoren en grondwatermeetnet	315
Meer uren op dit programma, met name uren t.b.v. projecten. Bij BURAP 2 (zie hierna) zijn de uren op dit programma met € 780.000 naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling blijkt achteraf te hoog te zijn geweest	-419
Per saldo lagere kosten/hogere opbrengsten behandeling grensoverschrijdend afvalwater	110
Lagere kosten verbruiksgoederen rwzi's vooral minder kosten chemicaliën	306
Lagere kosten chemicaliën slibontwateringsinstallaties	95
Lagere kosten afvoer bedrijfsafval en vuil door onder andere gunstige aanbesteding	215
Lagere kosten huur roerende goederen w.o. huur bandindikker. Bij BURAP 2 (zie hierna) te hoog geraamd	92
Lagere kosten transport slib	131
Lagere opbrengst teruggeleverde elektra onder ander als gevolg van het voor langere tijd niet in gebruik zijn van de conventionele vergister in Apeldoorn waardoor laagwaarde slibben werden verwerkt met minder gas- en elektraproductie	-75
Hogere opbrengst verwerking externe afvalstoffen	82
Overige kleinere verschillen, per saldo	-2
Per saldo lagere kosten programma Waterketen	1.751

Wijzigingen (x 1.000) BURAP 1 en BURAP 2	Bedrag
Leegzetten en verwerken slib slibgistingstanks rwzi Apeldoorn. Conform D&H voorstel 19 maart (230k). In Burap 2 met name extra kosten door inhuur bandindikker	-345
Doorbelasting kosten 2012 en 2013 Platform Water aan partners	225
Lagere doorbelasting laboratoriumkosten	54
Afvalwaterketenplan Oost Veluwe wordt niet opgepakt door besluit samenwerkende partners	45
Minder onderzoeken waterketen door bezuinigingen ook bij partners daarnaast lagere onderzoekskosten door scherpe concurrentie in de markt	60
Niet alle onderzoeken en studies in de waterketen kunnen dit jaar worden weggezet	120
Meer kosten chemicaliën met name door meer slib a.g.v. hogere vuillast (discrepantie)	-232
Lagere afrekeningen elektra 2012	386
Hogere kosten verontreinigingsheffing o.a. afrekening 2011 91k	-62
Verwachte lagere kosten incidenteel mechanisch en elektrisch onderhoud	135
Kosten i.v.m ernstige lekkage eerste helft van het jaar transportleiding Barneveld	-30
Verwachte lagere kosten regulier mechanisch en elektrisch onderhoud	222
Lagere kosten onderhoud software o.a. doordat een deel dubbel was begroot	115
Hogere verwerkingskosten slib	-115
Lagere kosten afvoer bedrijfsafval en vuil uit slib	40
Lagere externe advieskosten beheer rioolwaterzuiveringsinstallaties	85
Lagere transportkosten slib Epe, te hoge inschatting slib nieuwe installatie	40
Minder uren projecten waterketen dan begroot (uren zijn ingezet bij programma's Veiligheid en Voldoende Schoon water)	780
Lagere opbrengsten verwerking afvalstoffen door uitbedrijfname vergister en gistingstanks Apeldoorn. Daarnaast staan de tarieven in de markt erg onder druk	-117
Lagere opbrengst teruglevering elektra	-64
Kleinere aanpassingen per saldo	218
Per saldo lagere kosten programma Waterketen	1.560

Investerings 2013

	Begroting 2013	Burap 1	Burap 2	Werkelijk 2013	Verschil W-B
Bruto investeringen	43.771	24.070	12.888	11.822	-31.949
Netto investeringen	38.555	18.511	8.115	9.288	-29.267

De gerealiseerde bruto investeringen bedragen € 11,8 miljoen. Dat is 27% van de raming in de begroting. Onderstaand worden die projecten toegelicht waarvan de afwijking groter is dan € 500.000 (x € 1.000):

Projectnaam	Verklaring	Afwijking
Clusterproject Ede (borstel)beluchters Aeratietank	Uit inspectie blijkt dat de revisie van de borstelbeluchters over meer jaren verspreid kan worden. Hierdoor verschuiving naar de jaren 2014/2015 en 2016	-502
Clusterproject Nijkerk Ede gashouder Warmtekrachtkoppeling VKV	Nut en noodzaak van deze vervangingsinvestering is heroverwogen en getoetst aan het nieuwe beleid rondom vervangingsinvesteringen. Dit project is tijdens de begrotingsronde opnieuw van de kalender afgevoerd.	-900
rwzi Amersfoort vernieuwen besturingsautomatisering	Doordat de aanbesteding is doorgeschoven, vanwege de latere oplevering van het bestek, doorschuif naar 2014.	-843
rwzi Soest bellenbeluchting en vervangen analysers	Uit nader onderzoek blijkt de terugverdientijd langer. De programmamanager heeft besloten het project van de meerjarenbegroting te halen.	-1.341

Projectnaam	Verklaring	Afwijking
rwzi Soest vervangen roosters	Doorschuif naar 2014 ivm uitbreiding scope en stroef overleg met roosterleveranciers	-1.112
rwzi Veenendaal vervanging schakel- en besturingskasten	Nut en noodzaak van het nu uitvoeren van deze vervangingsinvestering wordt eerst getoetst middels een faalkansenstudie waar de werkelijke vervangingstermijn uit wordt afgeleid. De planning en uitgaven van het project verschuiven daarmee naar 2016/2017. De totaalraming is met €1 mln. naar beneden bijgesteld.	-2.999
rwzi Amersfoort verbouwen influentgemaal	De uitvoering loopt uit door: onwerkbaar weer, extra levertijd door de vervanging van een defecte nieuwe roostergoedmachine en door het niet functioneren van de nieuwe zandvanger. Lagere totaalraming met € 400.000 ivm niet optreden van benoemde risico's en het niet meer activeren van uren.	-528
Omzet.Amersfoort Energiefabriek	In het kader van risicobeheersing is besloten om de aanbesteding van dit project te vertragen zodat de ervaringen van de aanbesteding van de fosfaatterugwinning en energieoptimalisatie op de rwzi Apeldoorn meegenomen kunnen worden. Bedrag wordt doorgeschoven naar de jaren 2014 t/m 2016.	-2.996
rwzi Elburg Warmtekrachtkoppeling motor+generator	Extra overleg en onderzoek omtrent de scope van het project maakt dat een deel van de investering naar 2014 wordt doorgeschoven.	-626
Optimalisatie sliblijn Apeldoorn	Doordat het definitief ontwerp opschuift en daarmee ook de eindoplevering zullen de uitgaven grotendeels in 2014 plaatsvinden.	-6.124
5e WKK Apeldoorn	Doorschuif uit 2012.	885
Uitbreiding Bergbezinkbassin 't Hul Nunspeet	Door een dagvaarding bij de gunning en een tegenvallend vergunningentraject loopt dit project zeker 6 maanden vertraging op en schuiven uitgaven door naar 2014.	-2.100
Vervanging Transportleiding Nulde 1 - Nulde 3	Project vervallen risico van breuk is acceptabel.	-1.800
Automatiseren waterlijn rwzi Apeldoorn	Het initiatiefvoorstel is afgewezen door de programmamanager. Er wordt eerst een duidelijke visie gemaakt.	-500
Nieuwbouw nabehandelingsinstallatie rwzi Soest	Geen uren meer activeren betekent voor dit project € 387.000 voordeel. Daarnaast zijn de benoemde risico's niet opgetreden (€ 207.000). Restant is aanbestedingsvoordeel. Het project is in november opgeleverd.	-877
Nieuwbouw nabehandelingsinstallatie rwzi Ede	Installatie voldoet niet aan de capaciteitseisen. Hierdoor wordt de laatste termijn pas in 2014 betaald. Daarnaast is het onvoorzien verminderd met ca. € 145.000.	-557
Uitbreiding capaciteit rwzi Terwolde	In de voorbereiding is meer tijd nodig om de afvalwaterketen Terwolde opnieuw in te richten conform de afspraken uit de OAS en in lijn met de ambities zoals verwoord in de Routekaart RWZI 2030 is. Daarom wordt het uitvoeringskrediet pas aangevraagd in het 1e kwartaal van 2014. Het gebiedsproces neemt meer tijd in beslag.	-668
Bijdrage vier gemeenten wateroverlast riolering	Uitvoering door gemeenten Ermelo en Putten wordt afgerond in 2014 in plaats van geraamde 2013. De andere twee zijn bekostigd via specifieke projecten.	-500
Maatregelen effluent rwzi Apeldoorn	Nut en noodzaak van deze investering zijn heroverwogen. Dit project is van de begroting afgevoerd.	-500

Projectnaam	Verklaring	Afwijking
Implementatie intelligente alarmering 16 rwzi's	In het kader van de harmonisatie van de procesautomatisering en om desinvesteringen te voorkomen heeft de programmamanager besloten dat er eerst een integrale visie op procesautomatisering moet komen. Op basis van deze visie wordt de scope voor dit project opnieuw bepaald.	-788
Hoogwatergeul Veessen	Project wordt volledig gesubsidieerd; is doorgeschoven naar 2014.	-1.307
Totaal overige projecten	Afwijking < € 500.000	-4.382
Totaal		-31.949

In 2013 gerealiseerde, grote (deel)projecten:

- De procesbesturing van de communale sliblijn op rwzi Apeldoorn is gemoderniseerd en daarmee voorbereid op integratie in de centrale regiekamer;
- Op rwzi Apeldoorn wordt al jaren duurzame energie geproduceerd uit zuiverings-slib. De menging van het zuiverings-slib is geoptimaliseerd waardoor het gistingproces beter op gang komt en er meer gas vrijkomt;
- Project 'Omzet.Amersfoort Energiefabriek': na een succesvolle aanbesteding is het werk in het najaar gegund;
- Het definitief ontwerp voor de 'optimalisatie sliblijn Apeldoorn' is in 2013 geaccepteerd en de start van de bouw is eind 2013 begonnen;
- Door de realisatie van de nabehandelinginstallatie rwzi Soest is het fosfaatgehalte in het effluent 85% verlaagd;
- De verbouwing van het influentgemaal op rwzi Amersfoort is opgeleverd;
- De 5^e warmtekrachtkoppeling op rwzi Apeldoorn is in bedrijf genomen, waardoor meer gas omgezet wordt in energie en warmte.

2.5. Programma 4: Bestuur en belastingen

2.5.1. Inhoud

Om de primaire programma's voor Veiligheid, Voldoende en schoon water en Waterketen goed uit te voeren zorgt het waterschap voor een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering. Hierbij richt het waterschap zich op het besturen, de zichtbaarheid in de samenleving, samenwerking met gebiedspartners en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wij hebben oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en het rechtmatigheidsaspect. Om de uitvoering van de taken te financieren, heffen en innen we waterschapsbelastingen.

2.5.2. Ontwikkelingen in 2013

Op woensdag 2 januari 2013 werd de bestuurlijke fusie tussen het voormalig waterschap Vallei & Eem en het waterschap Veluwe geëffectueerd door de beëdiging van de leden van het overgangsbestuur van waterschap Vallei en Veluwe door de dijkgraaf. Aan het eind van diezelfde vergadering beraadslaagde het bestuur over de voordracht van mevrouw Tanja Klip-Martin als de nieuwe dijkgraaf aan de provincie Gelderland. In de algemeen bestuursvergadering van 27 februari werd door dijkgraaf Gert Verwolf de voorzittershamer overgedragen aan de komende dijkgraaf Tanja Klip-Martin. Zij is op 1 maart gestart als dijkgraaf. In dezelfde vergadering heeft het algemeen bestuur gekozen voor een nieuwe werkwijze met adviescommissies en het werken met

steunfractieleden. Afgesproken is dat deze werkwijze halverwege 2014 wordt geëvalueerd. Gezien de inhoud van de voorjaarsnota en de economische omstandigheden is na de zomer van 2013 een stuurgroep bezuinigingen gestart waarin de dijkgraaf en één van de heemraden zitting hebben.

2.5.3. Wat willen we bereiken?

THEMA	BEOOGD EFFECT
4_1 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	Het waterschap wordt herkend als maatschappelijk verantwoord en innovatief. Maatschappelijk verantwoord zijn wij met ons beleid op het gebied van recreatief medegebruik, beheer van cultuurhistorisch erfgoed, actief zijn in het buitenland alsmede maatschappelijk verantwoord zijn met activiteiten in het beheersgebied.
4_1 Maatschappelijk Verantwoord Ond.	Voor buitenlandbeleid geldt dat zoveel aansluiting wordt gezocht met andere partners.
4_2 Innovatie	Innovatief zijn we op zowel technisch als sociaal gebied. Wij maken daarvoor gebruik van kennisinstututen (universiteiten en hogescholen) en bedrijven.
4_3 Communicatie	Het zijn van waterpartner vraagt van ons dat we burgers en bedrijven actief laten participeren in beleidsonwikkeling en beheer en onderhoud. Bestuurlijk en ambtelijk zorgen we voor een adequaat relatiebeheer. Voor communicatie maken we steeds meer gebruik van digitale hulpmiddelen. Educatief zijn we door actief scholen te benaderen en het jeugdwaterschap daarin te betrekken.
4_4 Belastingen	Het waterschap zorgt ervoor dat de financiering van de taken op een rechtmatige wijze opgelegd en geïnd wordt door middel van waterschapsbelastingen.
4_5 Organisatie op orde	Met procesgericht werken bevorderen we een effectieve en efficiënte realisatie van de organisatiedoelen. Wij stimuleren in ons nieuwe waterschap systematisch werken aan kwaliteit en gebruiken hiervoor een KAM-managementsysteem.

2.5.4. Wanneer zijn we tevreden?

Thema: Bestuur

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Wij behoren landelijk gezien tot de top-5 van de waterschappen met de laagste tarieven.		Positie laagste belastingtarieven (meerpersoonshuishouden en agrarisch bedrijf) Bron: Waterschapspeil.	<6	3/4
Wij realiseren een 'positieve doelmatigheid' kwalificatie op basis van vastgesteld onderzoek.				ja
Wij voldoen aan de wettelijke taken en zijn daarbij voor 100% rechtmatig.		verkrijgen van een goed keurende accountantsverklaring.	100%	100%
Wij geven bestuurlijk invulling aan accountmanagement en waterpartnerschap met een herkenbaarheidscore van 80%.		% herkenbaarheid.	-	-

Positie laagste belastingtarieven

Volgens begroting 2014: meerpersoonshuishoudens positie drie, agrarisch bedrijf positie vier.

% herkenbaarheid

Dit is in 2013 niet gemeten. Dit wordt in 2017 gemeten

Thema: MVO

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Wij werken duurzaam en milieu bewust.		% duurzaam inkopen	100%	100%
Wij werken maatschappelijk verantwoord.		% bekendheid doelgroep		

% bekendheid doelgroep

Deze doelstelling wordt niet jaarlijks, maar eens in de drie jaar (2016) samen met de andere waterschappen gemeten. In de tussentijd kijken we wel naar enkele parameters die tussentijds op waterschapsniveau gemeten kunnen worden en een goede indicatie vormen voor de gestelde doelen.

Thema: Communicatie

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Wij zij bekend bij onze doelgroepen.		% naamsbekendheid		
Wij maken onze doelgroepen bewust van onze taken.		% taakbekendheid.		
Wij hebben een positief imago bij onze burgers, partners en klanten.		Tevredenheidsscore		

Deze doelstellingen worden niet jaarlijks, maar eens in de drie jaar (2016) samen met de andere waterschappen gemeten. In de tussentijd kijken we wel naar enkele parameters die tussentijds op waterschapsniveau gemeten kunnen worden en een goede indicatie vormen voor de gestelde doelen.

Thema: Belastingen

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Alle belastingen zijn opgelegd in het eerste halfjaar.		% opgelegd.	90%	
Alle opgelegde belastingen worden geïnd.		% oninbaar.	0,5%	0,19%

% opgelegd

Het algemeen bestuur van het belastingkantoor GBLT besloot om in 2013 de productie van de aanslagen watersysteemheffing te faseren tot en met september. Dit wijkt af van de dienstverleningsovereenkomst met het waterschap. Hierdoor is de prestatie 'opgelegd in het eerste halfjaar' in 2013 niet gerealiseerd. Per 31 december 2013 is 99% van de aanslagen opgelegd.

% oninbaar

Conform de nieuw opgestelde dienstverleningsovereenkomst met GBLT is de norm bijgesteld naar 0,35%. De werkelijk oninbaar verklaarde belastingen blijven ruim onder deze norm.

Thema: Organisatie op orde

DOELOMSCHRIJVING	Waarde eenheid	INDICATOR	B2013	Realisatie 2013
Wij zijn in control.		werkende PDCA cyclus	80%	

Deze indicator is niet erg smart te maken, maar de voortgang is als volgt: de financiële administratie in Coda draait goed. De data in de projectadministratie is steeds meer op orde maar verdient de komende periode nog wel aandacht, net als de prestaties. De processen rondom de totstandkoming van de data verdienen nog de nodige aandacht. Dit om betere sturing mogelijk te maken.

2.5.5. Wat doen we daarvoor? Thema: Bestuur

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Benoeming Overgangsbestuur en nieuwe Dijkgraaf en de daarbij horende commissies, portefeuillehouders et cetera.			2013	100%
Opstellen nieuwe verordeningen.			2013	100%
Start ambtelijke voorbereiding verkiezingen.			2013	gestart

Ambtelijke voorbereiding verkiezingen

Het waterschap leverde inbreng in het landelijk overleg. De trekkers van dit project zijn aangewezen.

2.5.6. Wat gaat het kosten? Exploitatie 2013

PROGRAMMA'S x € 1.000 met Beleidsproductdetail	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB €	%
4. Bestuur en Belastingen					
00 Netto kosten					
31 Belastingheffing	5.012	5.037	4.929	-83	-2%
32 Belastinginvordering	862	862	767	-94	-11%
33 Bestuur	3.738	3.673	3.643	-95	-3%
34 Externe communicatie	1.408	1.452	1.330	-78	-6%
89 Dekkingsverschil	-59	228	707	766	-1297%
Totaal netto kosten	10.962	11.251	11.377	415	4%

Mutaties ten opzichte van de oorspronkelijke begroting **↑€ 415.000**

- Verschillen tussen realisatie 2013 en de begroting na mutaties **€ 126.000**
- Eerder goedgekeurde wijzigingen BURAP 1 en BURAP 2 **€ 289.000**

Verschillen (x 1.000) realisatie 2013 en begroting na wijzigingen	Bedrag
Lagere bijdrage aan GBLT over 2013	197
Sobere communicatie (meer in eigen beheer) en deel informatieborden nieuwe huisstijl geleverd en bedrukt in 2014	33
Minder uren op de producten bestuur en externe communicatie	152
Dekkingsresultaat, zie toelichting hierna	-479
Overige kleinere verschillen per saldo	-29
Per saldo hogere kosten programma Bestuur en Belastingen	-126

Wijzigingen (x 1.000) BURAP 1 en 2	Bedrag
Kosten nieuwe huisstijl. Een deel van de werkzaamheden (o.a. borden en frames) kon niet in 2012 worden afgerond en vindt in 2013 plaats	-150
Hogere bestuurskosten o.a. door hogere contributies Unie en Stowa en kosten afscheid Dijkgraaf. In begroting was uitgegaan van vertrek in 2012. Door het langer aanblijven van de dijkgraaf zijn deze kosten nu in 2013 gemaakt.	-49
Hogere salariskosten bestuur. In de begroting was uitgegaan van een besparing van 50%. Begroot was 27 AB leden en 5 DB leden incl. dijkgraaf. In werkelijkheid is sprake van 30 AB leden en 7 D&H leden incl. dijkgraaf. BURAP 2: Bijstelling heeft plaatsgevonden omdat IKB kosten en pensioenpremies te hoog zijn geraamd.	-40
Niet meer activeren van bouwrente vanaf 2013 (D&H voorstel 2 april)	-500
Lagere bouwrente a.g.v. verschuiven investeringen	-250
Lagere afschrijvingslasten door lagere investeringen	150
Lagere rentelasten door lagere investeringen en vooruitontvangen voorschotten RvdR	400
Lagere rente kort geld	200
Hogere rente met name door in september afgesloten nieuwe lening	-70
Dekkingsresultaat	-287
Budgetten voor externe kosten buitenlandbeleid worden niet aangewend in 2013, lopende projecten worden met eigen uren ondersteund	50
Minder uitgaven MVO beleid	20
Minder uitgaven in 2013 voor subsidies recreatief medegebruik	70
Lagere kosten publicatie en voorlichting door meer in eigen beheer te doen, minder projectopleveringen en sobere opening van het pand Apeldoorn	65
Minder kosten druk- en bindwerk o.a. omdat GBLT de belastingfolder verzorgt	33
Kleinere aanpassingen per saldo	69
Per saldo hoger kosten programma Bestuur en Belastingen	-289

Toelichting dekkingsresultaat

Dekkingsresultaat ontstaat door hogere of lagere afdelingskosten dan begroot en door meer of minder uren geschreven uren op producten en projecten. De kosten van afdelingen worden gedekt door de kosten over de producten te verdelen op basis van geschreven uren. Het uurtarief is gebaseerd op de begrote afdelingskosten.

Toelichting dekkingsresultaat 2013	Bedrag
Hogere salariskosten	-31
Hogere IKB (Individueel Keuze Budget) kosten door een hoger IKB percentage dan begroot als gevolg van CAO afspraken.	-197
Hogere sociale lasten met name door hogere pensioenpremies	-439
Hogere toelagen en vergoedingen. Wachtdienstvergoedingen management en kostenvergoeding bestuur waren niet in begroting meegenomen	-53
Meer salariskosten door meerwerk in 2013 door per saldo gekochte uren door medewerkers en gekochte en verkochte verlofdagen per saldo (niet begroot)	-131
Uitkeringen i.v.m. zwangerschap, korting i.v.m. ouderschapsverlof en seniorenregeling	94
Overige kleinere verschillen, per saldo	-31
Personeelslasten totaal	-788
Meer inhuur derden door de afdelingen	-223
Vergoedingen voor beschikbaarstelling personeel aan derden waaronder het Waterschapshuis	98
Minder uren doorbelast aan producten en projecten o.a. als gevolg van ziekte, meer indirecte uren e.d.	-248
Lagere doorbelasting van de kosten van de ondersteunende diensten op dit programma (zie ook het onderdeel bedrijfsvoering in dit jaarverslag)	441
Overige kleinere verschillen per saldo	13
Per saldo dekkingsresultaat	707

Subsidies recreatief medegebruik

Betaalde Bijdragen in 2013	€
Stoomgemaal Hertog Reijnout Nijkerk, jaarlijkse bijdrage bezoekerscentrum	5.000
Subsidie ontwikkeling landschapsbiografie Wapenveld en omgeving	1.000
Bijdrage theatervoorstelling aan en op de Eem, waarin de elementen water, vuur, aarde en lucht centraal staan	1.000
Subsidie film mei 1940	200
Subsidie Veluwe Waterweek	1.000
Bijdrage boekje Historie Apeldoorns Kanaal deel 2 Van Spoorbrug tot Halve Maan	3.000
Bijdrage aan onze expositie over de watermolens in Vaassen	750
Sponsoring zoogdierenatlas	750
Bijdrage evenement Wandelen voor Water 2013	991
Bijdrage Laakse Havenfeest en Botenparade van 14 september 2013	2.420
Subsidiebijdrage project 'Diekmonument'	1.000
Bijdrage waterspeelplaats bij de wijk De Doornenkamp te Heelsum	1.880
Kosten project informatiepanelen en fietsroutes t.b.v. fietsboot Eemlijn	962
Bijdrage Subsidie Dag van het NL-AE, projectbureau SVGV	500
Subsidiebijdrage intocht Sinterklaas haven van Vathorst	500
Subsidie stichting tot behoud van Veluwe Sprengen en Beken	2.800
Subsidie Midwinterwandeling Brummen 8 december	1.042
Deel toekenning klompenpad app vervalt	-159
Totaal ten laste van 2013	24.636
Landschap erfgoed Utrecht:Subsidie ontwikkelen en vullen Klompenpaden App plus tafelblad met informatiepaneel loods Kallenbroek	11.340
Subsidiebijdrage Historie aan de Eem, industriële ontwikkeling van Amersfoort tussen 1850 en 1930 rondom de Eemhaven	10.000
Archief Eemland	10.000
Betaald in 2013 maar al ten laste van voorgaande jaren verantwoord	31.180

Investerings 2013

<i>bedrag x € 1.000,--</i>	Begroting 2013	Burap 1	Burap 2	Werkelijk 2013	Vershil W-B
Bruto investeringen	965	40	12	0	-965
Netto investeringen	965	40	12	0	-965

Projectnaam	Verklaring	Afwijking x € 1.000
Verbouwing dienstwoning Eemnes	Investering komt te vervallen. In de exploitatie wordt gerekend met een € 50.000 voor de sloop in 2014.	-465
Verkiezingen	Doorgeschoven naar 2015 en uit de investeringen gehaald naar de exploitatie	-500
Totaal		-965

3. Verplichte paragrafen

3.1. Ontwikkelingen in 2013

Bestuurlijke fusie

De ambtelijke organisaties van waterschappen Vallei & Eem en Veluwe gingen per 1 januari 2012 samen. Door de bestuurlijke samenvoeging op 1 januari 2013 ontstond waterschap Vallei en Veluwe. Doelstelling van de fusie is: verhoging van de kwaliteit van de dienstverlening, verlaging van de kwetsbaarheid van de organisatie en besparing van de kosten (totaal € 8,5 miljoen tot en met 2016). Per 31 december 2013 moet van de beoogde besparing nog € 1,7 miljoen gerealiseerd worden.

Wet HOF en schuldpositie

Zowel internationaal als landelijk is de aandacht gericht op het beheersen van de schuldpositie. Aanleiding hiervoor is onder meer dat de schulden tot recordhoogte zijn opgelopen en de rentestanden op historisch laag niveau liggen. Daardoor bestaat het risico van forse verhogingen van de uitgaven bij het oplopen van de rentestand.

Het terugdringen van het overheidstekort is geregeld in de Wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën), die in december 2013 door de Eerste Kamer is aangenomen. De Wet HOF heeft als doelen een structurele reductie van het EMU-tekort, een houdbare overheidsschuld en voor langere termijn houdbare overheidsfinanciën. Met het oog op onze eigen schuldpositie en gezien bovenstaande ontwikkelingen heeft het algemeen bestuur besloten dat onze schuldpositie eind 2018 gelijk moet zijn aan het niveau van begin 2013, te weten € 322 miljoen. Om dit te realiseren is een aantal maatregelen getroffen:

- aanscherpen activeringsbeleid gericht op het minder belasten van de toekomst met uitgaven en beslissingen die op dit moment worden genomen;
- het limiteren van het totale investeringsprogramma;
- incidentele meevallers worden ingezet voor een structurele lastenverlaging.

De schuldpositie wordt berekend als som van langlopende schulden, stand rekening courant en kasgeldleningen. Per 31 december 2013 bedraagt onze schuldpositie € 315 miljoen.

Opheffing DMK BV

DMK BV, een 100% dochteronderneming van het waterschap, is op 27 februari 2002 opgericht door Waterschap Vallei & Eem. Deze BV verzorgde gedurende 10 jaar de waterzuivering van het afvalwater van Arla Foods B.V. te Nijkerk (voorheen Friesland Coberco Dairy Foods BV). De BV is indertijd opgericht om te voorkomen dat Arla Foods zou afhaken en nagenoeg de hele zuivering van het afvalwater in eigen beheer zou uitvoeren. Het 10 jarig contract liep af op 1 februari 2013 en is niet verlengd. De meeropbrengst ten opzichte van de situatie waarbij Arla Foods zou zijn afgehaakt bedroeg over de afgelopen 10 jaar bijna € 1,4 miljoen. Omdat in de BV geen activiteiten meer plaatsvinden is in de aandeelhoudersvergadering van 27 augustus besloten tot opheffing van de BV. DMK is ontbonden per 14 oktober 2013.

3.2. Incidentele baten en lasten

In het resultaat over 2013 is een aantal incidentele baten en lasten verwerkt. In onderstaande tabel zijn de incidentele bedragen vermeld van minimaal € 150.000:

Incidentele baten en lasten x € 1.000	Bedrag
Extra afschrijving van in het verleden geactiveerde bedragen voor studies en onderzoeken	847
Extra afschrijving van in het verleden geactiveerde bedragen kosten ruilverkaveling	1.025
Extra afschrijving activa rwzi Soest i.v.m. sloop	700
Extra afschrijving van in het verleden geactiveerde uren programmamanagement	380
Overige extra afschrijvingen	178
Afwaardering pand Leusden	193
Incidentele hogere dotatie aan de baggervoorziening Dit betreft een drietal baggerprojecten van het voormalig waterschap Veluwe. In het verleden werden deze als investeringsproject opgenomen maar worden nu gefinancierd uit de baggervoorziening. Hiermee was in de voorziening nog geen rekening gehouden	1.300
Gewenningsbijdrage Rijkswaterstaat voor de komende 10 jaar voor beheer en onderhoud 6 ^e pand Apeldoorns Kanaal.	-800
Bijdrage Rijkswaterstaat voor achterstallig onderhoud in over te dragen deel Apeldoorns Kanaal	-3.000
Dotatie aan baggervoorziening i.v.m. achterstallig onderhoud over te dragen deel Apeldoorns Kanaal	3.000
Electra afrekeningen 2012 zuiveringen	-386
Incidentele baten en lasten, per saldo last	3.437

3.3. Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen

Naast de algemene reserves en bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie heeft het waterschap een bestemmingsreserve innovatie. In 2013 schreef het waterschap de prijsvraag waardecreatie waterketen uit. De winnende projecten ontvangen elk € 15.000, gefinancierd uit de bestemmingsreserve innovatie. De projecten worden in 2014 gerealiseerd. De uitgaven en de onttrekking aan de reserve vinden dus ook in 2014 plaats. Voor het overige is in 2013 geen beroep gedaan op de bestemmingsreserve innovatie.

Per ultimo 2013 heeft het waterschap voorzieningen voor pensioenverplichtingen bestuurders, wachtgeld voormalig bestuur, uitkeringen voormalig personeel en baggeren waterlopen. In 2013 is totaal € 3,2 miljoen rechtstreeks aan de voorzieningen onttrokken. In paragraaf 4.1.11 wordt het verloop van de voorzieningen toegelicht.

3.4. Waterschapsbelastingen

3.4.1. Algemeen

De hoofdlijnen van de diverse belastingen en de lastendruk worden toegelicht in paragraaf 1.11 en hoofdstuk 7 van de beleidsbegroting. Het waterschap verleent kwijtschelding van de belastingen aan hen die een inkomensnorm hebben gelijk of lager aan 100% van de bijstandsnorm.

3.4.2. Opbrengsten Bruto belastingopbrengsten

BELASTINGOPBRENGSTEN x € 1.000	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. oorspronkelijke begroting
Watersysteemheffing	48.695	48.347	49.070	375
2013	48.695	48.347	48.972	277
851 Opbrengst watersysteemheffing gebouwd	24.932	24.558	25.045	113
852 Opbrengst watersysteemheffing ingezetenen	19.478	19.478	19.455	-23
853 Opbrengst watersysteemheffing ongebouwd	4.139	4.139	4.302	163
854 Opbrengst watersysteemheffing natuur	146	146	146	0
855 Opbrengst verontreinigingsheffing	0	26	24	24
voorgaande jaren	0	0	98	98
851 Opbrengst watersysteemheffing gebouwd	0	0	132	132
852 Opbrengst watersysteemheffing ingezetenen	0	0	-2	-2
853 Opbrengst watersysteemheffing ongebouwd	0	0	-34	-34
854 Opbrengst watersysteemheffing natuur	0	0	5	5
855 Opbrengst verontreinigingsheffing	0	0	-2	-2
Zuiveringsheffing	71.401	70.776	70.958	-443
2013	71.401	70.676	70.533	-868
855 Opbrengst verontreinigingsheffing	0	0	0	0
856 Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	20.824	20.099	19.932	-891
857 Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	50.577	50.577	50.600	23
voorgaande jaren	0	100	425	425
855 Opbrengst verontreinigingsheffing	0	0	0	0
856 Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	0	100	419	419
857 Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	0	0	6	6
Eindtotaal	120.096	119.123	120.028	-68

Watersysteemheffing 2013

De opbrengst watersysteemheffing is circa € 277.000 hoger dan oorspronkelijk begroot met name door een hogere opbrengst watersysteemheffing gebouwd en ongebouwd:

- De watersysteemheffing gebouwd bedraagt ruim € 113.500 meer dan begroot. Dit is het gevolg van een minder sterke daling van de WOZ-waarde dan de 4% die bij het opstellen van de begrotingscijfers werd geraamd. Bij de totstandkoming van de jaarcijfers blijkt de waardedaling (inclusief de areaaluitbreiding) op ongeveer 3% uit te komen.
- De watersysteemheffing ongebouwd bedraagt ongeveer € 163.000 meer dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat ongeveer 4.300 hectares meer in de aanslagoplegging is betrokken. Door verbetering van bestandscontroles vond een verschuiving plaats van watersysteemheffing gebouwd naar ongebouwd.

Ten opzichte van BURAP 2 is de opbrengst watersysteemheffing 2013 € 625.000 hoger met name door een hogere opbrengst watersysteemheffing gebouwd. De prognose bij de laatste BURAP was gebaseerd op de opgelegde aanslagen tot en met juni 2013 (waar 30% van de aanslagen was opgelegd). Op basis hiervan en van de door de gemeenten opgeleverde WOZ waarden werd GBLT breed een daling van WOZ waarden verwacht die 1,5% lager lag dan de begrote waardedaling van 4%. Dit bleek voor ons waterschap uiteindelijk, zoals hiervoor aangegeven, gunstiger uit te pakken.

Zuiveringsheffing 2013

De heffing voor bedrijfsvervuilers is € 891.000 lager dan begroot, doordat met name meetbedrijven minder afvalwater loosden. Bekend is dat diverse grotere lozers (meetbedrijven) kritisch naar hun productieproces en afvalwaterstromen kijken. Enerzijds probeert men door

goodhousekeeping de afvalwaterstromen te reduceren, anderzijds wordt overwogen het afvalwater zelf te gaan (voor)zuiveren. Deze verlaging is grotendeels al bij BURAP 2gemeld.

De opbrengst zuiveringsheffing huishoudens is nagenoeg conform begroting. In dit saldo heeft GBLT wel een nog op te leggen opbrengst opgenomen van € 650.400. Deze opbrengst is opgenomen naar aanleiding van een intern onderzoek bij GBLT waaruit is gebleken dat 6.100 objecten (13.400 vervuilingseenheden) nog in de heffing betrokken dienen te worden.

Zuiveringsheffing voorgaande belastingjaren

De opbrengst oude heffingsjaren bedraagt totaal € 425.000. Over het belastingjaar 2010 heeft een heffing van € 0,2 miljoen plaatsgevonden naar aanleiding van uitgevoerd discrepantieonderzoek.

Kwijtschelding en oninbaar

Kwijtschelding en oninbaar x € 1.000	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. oorspronkelijke begroting
▣ Kwijtschelding Watersysteemheffing	525	525	597	72
852 Opbrengst watersysteemheffing ingezetenen	525	525	597	72
▣ Kwijtschelding Zuiveringsheffing	1.250	1.250	1.320	70
856 Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	0	0	0	0
857 Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	1.250	1.250	1.320	70
▣ Oninbaar Watersysteemheffing	25	25	70	45
851 Opbrengst watersysteemheffing gebouwd	0	0	28	28
852 Opbrengst watersysteemheffing ingezetenen	25	25	38	13
853 Opbrengst watersysteemheffing ongebouwd	0	0	5	5
▣ Oninbaar Zuiveringsheffing	225	225	384	159
856 Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	225	225	282	57
857 Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	0	0	102	102
Eindtotaal	2.025	2.025	2.370	345

Kwijtschelding

De kosten van kwijtschelding bedragen € 142.000 meer dan begroot. Voor het belastingjaar 2013 nam het aantal kwijtscheldingsverzoeken toe. Ook is voor oude belastingjaren nog een bedrag van circa € 97.000 kwijtgescholden (€ 73.000 voor de zuiveringsheffing woonruimten en € 24.000 voor de watersysteemheffing ingezetenen).

Oninbaar

Onder de post oninbaar zijn de oninbaar geboekte bedragen verantwoord en is de mutatie in de voorziening dubieuze debiteuren opgenomen. De toename ten opzichte van de begroting heeft met name te maken met het opnemen van een voorziening voor een in 2013 opgelegde aanslag over 2010 (€ 0,2 miljoen) naar aanleiding van discrepantieonderzoek. Voor de belastingjaren 2008 en 2009 zijn in eerdere jaren ook naheffingen opgelegd naar aanleiding van discrepantieonderzoek. Ook voor deze vorderingen zijn in voorgaande jaren voorzieningen getroffen. Tegen de opgelegde naheffingsaanslagen lopen juridische procedures.

3.4.3. Bestemmingsreserve tariefsegalisatie

De bestemmingsreserve tariefsegalisatie wordt aangewend voor egalisatie van toekomstige belastingtariefstijgingen. Streven daarbij is om aan het einde van de planperiode evenwicht te hebben tussen kosten en opbrengsten en de tariefsegalisatiereserves in die periode af te bouwen. In paragraaf 4.1.10 wordt het verloop van de reserves uitgebreid toegelicht.

De stand van de bestemmingsreserve tariefseglisatie na resultaatbestemming is:

x € 1.000	Werkelijke stand 31-12-13	Begrote stand 31-12-13
Watersysteembeheer	14.515	11.800
Zuiveringsbeheer	7.079	5.200
Totaal	21.594	17.000

3.5. Weerstandsvermogen

3.5.1. Algemeen

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële positie van het waterschap is. Een goed weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke financiële tegenvaller direct leidt tot hogere lasten. Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en in de aanwezige weerstandscapaciteit.

3.5.2. Risico analyse

De risico's zijn geïnventariseerd en financieel vertaald volgens de methode Fine en Kinney.

Vervolgens is nagegaan in hoeverre deze risico's zijn afgedekt door procedures, verzekeringen of voorzieningen. In 2013 zijn de grote financiële risico's herijkt. Van de niet afgedekte risico's is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en van de financiële schade als het risico zich voordoet (het effect). Deze inschatting resulteert in een gewaardeerd risico in euro's. De belangrijkste risico's zijn:

Risico	Categorie	Gewaardeerd risico (x € 1.000)
Economische en marktrisico's	Loon- prijs- renteontwikkeling	250
Maatschappelijke risico's	Overstromingen (CT 1)	250
	Natuurbranden (CT 2)	250
Bedrijfs- en ondernemingrisico's	Werken met gevaarlijke installaties in relatie tot (nieuwe) regelgeving	1.250
	Breuk in pijpleiding	250
Totaal		2.250

Per taak bedragen de totale gewaardeerde risico's (x € 1.000):

Risico	totaal	watersysteem- beheer	zuiverings- beheer
Economische en marktrisico's	250	100	150
Maatschappelijke risico's	525	510	15
Bedrijfs- en ondernemingrisico's	3.133	527	2.606
Totaal	3.908	1.137	2.771

3.5.3. Weerstandscapaciteit

De risico's die niet afgedekt worden door procedures, verzekeringen of voorzieningen (totaal € 3,9 miljoen) worden gedekt uit het eigen vermogen. Dit is de benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt bepaald door de waarde van het eigen vermogen. Het algemeen bestuur heeft besloten om alleen de algemene reserves tot de beschikbare weerstandscapaciteit te rekenen.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt vervolgens afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van deze berekening vormt het weerstandsvermogen. De norm voor het weerstandsvermogen bedraagt conform bestuursbesluit minimaal 2 (= uitstekend). Per 31 december 2013 bedraagt het weerstandsvermogen (na resultaatbestemming):

	watersysteem- beheer	zuiverings- beheer
Beschikbare weerstandscapaciteit	2.359	5.540
Benodigde weerstandscapaciteit	1.137	2.771
Ratio weerstandsvermogen	2,1	2,0

3.6. Financiering

3.6.1. Kaders

De wet Financiering decentrale overheden (FIDO) en de regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden vormen het wettelijk kader. In december 2013 is de wet FIDO aangevuld met het verplicht schatkistbankieren. Het schatkistbankieren draagt bij aan:

- een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk);
- een verdere vermindering van de beleggingsrisico's waaraan decentrale overheden worden blootgesteld.

In het treasurystatuut staan de kaders voor de financieringsfunctie. De uitvoering van de financieringsfunctie voegt geen financiële risico's toe, maar is gericht op het verminderen of verschuiven van toekomstige risico's.

3.6.2. Ontwikkelingen

De schuldencrisis beïnvloedt sinds geruime tijd sterk de ontwikkelingen op de financiële markten. Ondanks wereldwijde betere macro-economische cijfers in de tweede helft van 2013, is de crisis nog niet definitief voorbij. De ECB heeft in 2013 twee maal haar belangrijkste beleidsrente (de refirente) verlaagd naar uiteindelijk 0,25%. Reden hiervoor was de lage inflatie en de neerwaartse risico's hiervan op de economie.

De rente voor zowel lang- als kortlopende leningen is in 2013 nagenoeg gelijk gebleven. De rente voor een langlopende lening van 20 jaar bedraagt per ultimo 2013 3,04% (begroot 3%). De rente (rood staan) op de rekening-courant bij de Nederlandse Waterschapsbank bedraagt per ultimo 2013 0,25% (begroot 1%).

3.6.3. Liquiditeit

In 2013 zijn drie langlopende leningen afgesloten voor totaal € 70 miljoen:

- een 20-jarige lineaire geldlening van € 35 miljoen, rente 2,80%
- een 20-jarige lineaire geldlening van € 20 miljoen, rente 2,52%
- een 20-jarige lineaire geldlening van € 15 miljoen, rente 2,92%

De begrote financieringsbehoefte was € 105 miljoen. Het verschil ad € 35 miljoen tussen begrote en werkelijke financieringsbehoefte wordt vooral veroorzaakt door lagere investeringen dan begroot. In de liquiditeitsprognose is gerekend met begrote netto-investeringen in 2013 ad € 47,2 miljoen. De gerealiseerde netto-investeringen in 2013 bedragen € 15,6 miljoen.

Naast het afsluiten van langlopende leningen is gedurende het jaar gefinancierd met rekening courant krediet en 1-maands kasgeldleningen conform de uitgangspunten voor het treasurybeleid in de begroting. De rente op kasgeldleningen bedroeg gemiddeld 0,06%, terwijl op de rekening courant 0,25% in rekening werd gebracht. Met het afsluiten van kasgeldleningen is in 2013 een rentevoordeel behaald van bijna € 40.000.

In de begroting is aangegeven dat het waterschap eventueel leningen met uitgestelde stortingsdatum afsluit voor de aflossingsverplichtingen van de overgenomen leningen Waterlandstichting. Hiervan is in 2013 geen gebruik gemaakt, omdat geen aanzienlijke rentestijging werd verwacht.

3.6.4. Renterisiconorm

Het renterisicobeheer omvat het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau of het in de meerjarenraming en begroting geraamde niveau. Deze renterisico's op de vaste schuld worden volgens de wet FIDO ingekaderd door de renterisiconorm. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van het komende begrotingsjaar.

x € 1.000	2013
Reguliere aflossingen	31.188
Aflossingen Waterlandstichting	35.600
Renterisico	66.788
Renterisiconorm	38.520
Ruimte onder renterisiconorm	
Overschrijding renterisiconorm	-28.268
Berekening renterisiconorm	
Begrotingstotaal	128.400
Percentage regeling	30%
Renterisiconorm	38.520

De renterisiconorm is in 2013 overschreden. Oorzaak is de aflossing van de overgenomen fixe leningen uit de Waterlandstichting. De laatste leningen worden in 2014 afgelost. De provincies Gelderland en Utrecht zijn hiervan op de hoogte gesteld.

3.6.5. Kasgeldlimiet

Volgens de wet FIDO mag maximaal 23% van de begroting met kortlopende geldleningen of via krediet in rekening-courant worden gefinancierd. De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op de korte financiering. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Bij een overschrijding van drie achtereenvolgende kwartalen moet de provincie op de hoogte worden gesteld.

De kasgeldlimiet is in het eerste halfjaar 2013 overschreden, omdat later dan geraamd vaste geldleningen zijn aangetrokken. Financiering heeft plaatsgevonden door 1 maands kasgeldleningen. In 2013 is € 500.000 rente bespaard mede door de kasgeldlimiet twee kwartalen te overschrijden.

x € 1.000	Kwartalen 2013			
	1	2	3	4
Gemiddelde vlottende schuld	42.982	31.826	25.871	23.649
Gemiddelde vlottende middelen	632	61	571	30
Netto vlottende middelen/schuld	-42.350	-31.765	-25.300	-23.619
Kasgeldlimiet	29.532	29.532	29.532	29.532
Ruimte onder kasgeldlimiet			4.232	5.913
Overschrijding kasgeldlimiet	-12.818	-2.233		
Berekening kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal	128.400			
Percentage regeling	23%			
Kasgeldlimiet	29.532			

3.7. Verbonden partijen

Waterschap Vallei en Veluwe heeft bestuurlijke en financiële belangen in partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

De verbonden partijen van het waterschap zijn:

- gemeenschappelijk belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT). Het waterschap is deelnemer in de gemeenschappelijke regeling met GBLT voor het heffen en invorderen van waterschapsbelastingen. Het bestuur wordt gevormd door bestuurders van de deelnemende waterschappen en gemeenten. De bijdrage aan GBLT bedroeg in 2013 € 5,5 miljoen;
- laboratorium waterschap Groot Salland. Het waterschap is deelnemer in de gemeenschappelijke regeling samenwerking laboratoriumonderzoek, waarbij waterschap Groot Salland het hydrobiologisch onderzoek uitvoert voor de deelnemers. De bijdrage bedroeg in 2013 € 0,9 miljoen;
- muskusrattenbestrijding waterschap Rivierenland. Het waterschap is deelnemer in een overeenkomst van kosten voor gemene rekening voor muskusrattenbestrijding met vier andere waterschappen. De uitvoering van de werkzaamheden is ondergebracht bij Waterschap Rivierenland. Doel is het voorkomen van schade aan waterstaatswerken door muskus- en beverratten. De bijdrage in 2013 bedroeg € 1,2 miljoen;
- Waterschapshuis. Het waterschap is deelnemer in de gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis. Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van ICT. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de 'natte' sector. Het streven is gericht op een aanzienlijke kostenbesparing op alle ICT-uitgaven. De bijdrage aan Het Waterschapshuis bedroeg in 2013 € 0,7 miljoen;
- de Unie van Waterschappen. De Unie behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen voor een goede waterstaatsverzorging binnen het

waterschapsbestel. De Unie treedt op namens de waterschappen als vertegenwoordiger naar het Parlement, de Rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. In de ledenvergadering hebben de voorzitters van de waterschappen zitting. De bijdrage in 2013 bedroeg € 0,4 miljoen;

- Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB). De NWB financiert overheden, instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Alle aandelen van de NWB zijn in handen van overheden. Waterschap Vallei en Veluwe beschikt over 631 aandelen A en 88 aandelen B met een nominale waarde van € 0,1 miljoen;
- Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA). In STOWA nemen alle regionale waterbeheerders in Nederland deel (waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat). De STOWA doet onderzoek op het gebied van afvalwatersystemen, waterketen, watersystemen en waterweren. De leden van het bestuur van de STOWA worden benoemd uit de in de stichting deelnemende organisaties. De bijdrage bedroeg in 2013 € 0,5 miljoen.

3.8. Bedrijfsvoering

3.8.1. Inhoud

Bij ondersteuning gaat het om die processen die noodzakelijk zijn om de primaire processen optimaal te laten functioneren zoals het faciliteren van beheer van gebouwen en wagenpark, ICT voorzieningen, financiële, HRM en organisatorische taken. Overeenkomstig de visie doen wij de volgende zaken:

- Wij richten ons op onze omgeving;
- Wij gaan voor resultaat;
- Wij werken samen;
- Wij hebben oog voor onze medewerkers;
- Wij blijven leren en innoveren.

3.8.2. Wat willen we bereiken?

Uitgangspunt is een optimale ondersteuning van de primaire processen tegen de laagst mogelijke kosten. De ondersteunende processen hebben tot doel er aan bij te dragen dat het waterschap steeds slimmer, sneller en beter gaat functioneren. Kortom: het op een hoger niveau brengen van de organisatie door het verbeteren van de kwaliteit. Hiervoor zijn wij voortdurend alert op veranderingen in de samenleving en op ons vakgebied. Wij vertalen die veranderingen naar beleid voor het waterschap en scheppen de voorwaarden die nodig zijn om dat beleid te implementeren.

3.8.3. Wat doen we daarvoor?

Thema: leiderschap

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Motiverend en samenwerkend leidinggeven aan vormgeven en uitdragen organisatie- en personeelsbeleid.			2013	
Inspirerend en stimulerend voorbeeldgedrag, m.n. op gebied van samenwerken en leidinggeven aan de verandering.			2013	

Niet in 2013 gerealiseerd. Het management development traject, gestart in 2013, loopt door in 2014.

Thema: management van medewerkers

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Definitieve plaatsing medewerkers.			2013	
Evaluatie organisatieopzet.			2013	
Uitvoeren vastgesteld HRM-beleid.			2013	
Uitwerken en uitvoeren CAO-gerelateerde afspraken.			2013	

Evaluatie organisatieopzet

In het 1^e kwartaal 2014 worden de beslissingen genomen op basis van het uitgebrachte onderzoeksrapport.

Uitvoeren vastgesteld HRM beleid

De nota strategische HRM beleid is in behandeling en wordt in het 1^e kwartaal 2014 vastgesteld.

Thema: management van middelen

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Uitvoeren BBP-cyclus.			2013	
Realiseren voordelen Doelmatig Waterbeheer en fusievoordelen.			2013	ja
Uitvoeren doeltreffendheids-, doelmatigheids- en rechtmatigheidsonderzoek.			2013	7

Thema: management van processen

MAATREGELOMSCHRIJVING (MJP)	Waarde	Eenheid	Realisatie	Realisatie 2013
Sturing o.b.v. begrotingsprogramma's.			2013	
Implementeren Procesgericht werken.			2013	
Behouden certificaten (ISO 9001, 14001, 18001, VCA).			2013	
Start certificering hele organisatie.			2013	
Start risicosturing op projecten en bedrijfsvoering.			2013	
Invoeren leanmanagement bij Vergunningverlening en Handhaving.			2013	
Vernieuwen opdrachtgeverschap (aanbestedingen).			2013	
Optimalisering Ons Nieuwe Werken.			2013	
Optimaliseren inkoopproces van werken/diensten en middelen. inclusief facturering en betaling.			2013	
Opstellen informatiebeleidsplan 2013-2016			2013	
Uitvoering geven aan het Nationaal Uitvoerings Programma dienstverlening en e-overheid.			2013	

3.8.4. Wat gaat het kosten? Exploitatie 2013

PRODUCTEN BEDRIJFSVOERING x € 1.000	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB	
				€	%
501 Centraal management	1.699	1.730	1.598	-101	-6,0%
502 Organisatiebeleid en -beheer	988	998	876	-112	-11,3%
503 Personeelsbeleid en -beheer	1.535	1.380	1.406	-129	-8,4%
504 Kwaliteit-, arbo- en milieubeleid	662	737	791	129	19,4%
505 Interne voorlichting	539	536	403	-135	-25,1%
506 Algemeen- bestuurlijke en -juridische ondersteuning	710	696	1.101	390	55,0%
507 Concerncontrol en financieel beleid	627	627	655	28	4,4%
508 Meerjarenraming en begroting	282	232	211	-71	-25,3%
509 Managements- en bestuursrapportages	397	322	232	-165	-41,5%
510 Comptabiliteit	1.608	1.544	1.560	-47	-2,9%
511 Informatiebeleid en automatisering	5.650	5.601	4.896	-754	-13,3%
512 Centrale (geo)grafische informatie	1.356	1.356	1.267	-89	-6,6%
513 Huisvesting	2.256	2.300	3.016	761	33,7%
514 Interne faciliteiten	3.286	3.281	2.819	-467	-14,2%
515 Bemonstering en analyse	1.160	1.030	998	-162	-14,0%
520 Ondersteuning Directie	429	410	259	-170	-39,5%
Eindtotaal	23.185	22.782	22.090	-1.095	-5%

Mutaties ten opzichte van de oorspronkelijke begroting ↓€ 1.095.000

- Verschillen tussen realisatie 2013 en de begroting na mutaties € 692.000
- Eerder goedgekeurde wijzigingen BURAP 1 en BURAP 2 € 403.000

Uit het exploitatieoverzicht blijkt dat er tussen de verschillende bedrijfsvoeringsproducten grotere verschillen zijn tussen werkelijkheid en begroting. Voor een deel wordt dit verklaard doordat op sommige producten aanzienlijk meer, en op andere producten aanzienlijk minder uren zijn geschreven dan aanvankelijk was begroot.

Verschillen (x 1.000) realisatie 2013 en begroting na wijzigingen	Bedrag
Minder uitgaven voor studiekosten, scholing cursussen en seminars in 2013	134
Centraal budget voor BBL'ers en stagiaires is niet aangesproken. Deze kosten zijn voor een groot deel (€ 109.000) wel gemaakt maar via de salariskosten verantwoord	120
Per saldo minder uren op de bedrijfsvoeringsproducten.	232
Per saldo hogere kapitaallasten onder meer door extra afwaardering pand Leusden van € 193.000	-206
Lagere kosten hardware onder meer door het activeren van een deel van de hardware	114
Lagere doorbelasting van interne producten op de bedrijfsvoeringsproducten (lagere kosten waterschapshuis, telefonie, verzekeringen e.d.)	340
Overige kleinere verschillen per saldo	-42
Per saldo lagere kosten bedrijfsvoeringsproducten	692

Wijzigingen (x 1.000) BURAP 1 en 2	Bedrag
Minder uitgaven voor studiekosten, scholing cursussen en seminars in 2013	100
Minder uren op de bedrijfsvoeringsproducten	196
BTW suppletie aangifte over 2012 (i.v.m. een hoger percentage aftrek voor algemene kosten) is ingediend. De incidentele opbrengst bedraagt € 54.000.	54
Lagere kosten onderhoud software	60
Bij opstellen van begroting is geen rekening gehouden met een repromachine, kleurenprints boven het contractueel vastgestelde aantal en BTW	-80
Lagere kosten arbodienst in verband met nieuw contract	25
Lagere kosten druk- en bindwerk (meer in eigen beheer) en lagere kosten schrijf- en kantoorbehoeften door gunstige aanbesteding	30
Lagere kosten publicatie en voorlichting. Werving van openstaande vacatures vindt grotendeels digitaal plaats	20
Lagere kosten doeltreffendheids- en doelmatigheidsonderzoeken doordat meer in eigen beheer wordt uitgevoerd	20
Overige kleinere budgetaanpassingen per saldo	-22
Per saldo lagere kosten bedrijfsvoeringsproducten	403

Investerings 2013

<i>bedrag x € 1.000,--</i>	Begroting 2013	Burap 1	Burap 2	Werkelijk 2013	Vershil W-B
Bruto investeringen	1.642	1.719	2.071	1.444	-198
Netto investeringen	1.642	1.719	2.071	1.444	-198

De gerealiseerde bruto investeringen bedragen € 1,4 miljoen. Dat is 88% van de raming in de begroting.

Projectnaam	Verklaring	Afwijking
Digitalisering fase 2 dossier	Doorschuif naar 2014/2015 i.v.m. het onderzoek van Prover en het lopende Leantraject bij DIV.	-161
Vervanging Materieel BWS	In 2012 niet volledig besteed daarom doorgeschoven naar 2013.	173
3 dienstauto's Vergunning en Handhaving	Samengevoegd ivm totale aanbesteding van auto's	-100
Vervanging auto's 2013 cf aanbesteding	Project is samenvoeging van alle kleine losse auto aankopen	234
Zeno-Sawa	Zeno-Sawa is een software-informatiesysteem voor Vergunning en Handhaving. De totale kosten bedragen € 302.000 waarvan € 108.000 betaald is in 2013. Het restant wordt betaald in 2014. De al betaalde kosten zijn gefinancierd uit de exploitatie. Bij nader inzien is geconstateerd dat dit project conform het geldende beleid geactiveerd moet worden.	109
Totaal overige projecten		-453
Totaal		-198

3.8.5. Personeel

Verzuim

Het verzuim in 2013 bedroeg 3,45% (2012: 3,29%). Hiervan betrof 60% langer durend verzuim (> 42 dagen), 12,5% middellang verzuim, 27,5% kort verzuim (<8 dagen) (2012: 65%, 10%, 25%). Deze verzuimpercentages zijn relatief laag. Het sectoraal gemiddelde bedroeg in 2012 4,2%. Qua meldingsfrequentie (1,26) en gemiddelde verzuimduur (11 dagen) sluiten we aan bij de

sectorale cijfers (meldingsfrequentie van 1,2 en een gemiddelde verzuimduur van 12 dagen). Deze beide zijn relatief hoog in verhouding tot ons verzuimpercentage.

Personeelsopbouw

Eind 2013 bedroeg de bezetting op basis van de (intentie tot) vaste aanstellingen 403 full time eenheden (fte). Daarnaast wordt tijdelijk 5,5 fte extra in de vorm van dienstverbanden ingezet waardoor de totale bezetting 408,5 fte bedraagt. Hiermee blijft een reductieopgave aanwezig om per 1 januari 2016 uit te komen op 400,5 fte (bezetting en formatie fusiedoelstelling). De bezetting op sommige plekken in de organisatie doet nog geen recht aan onze kwaliteitsambities. Zo is er een beperkt overschot in de bezetting op bepaalde functies naast een wens tot uitbreiding in andere functiegebieden. Middels de invulling van het strategisch HR beleid, worden ontwikkelingen in gang gezet om de kwaliteitsambities nader vorm te geven.

Onze leeftijdsopbouw is als volgt weer te geven:

Leeftijdsklassen	Man	Vrouw	Totaal
<= 24	3	1	4
25 t/m 34	38	18	56
35 t/m 44	97	42	139
45 t/m 54	117	36	153
55 t/m 65	77	17	94
Totaal	332 (74,44%)	114 (25,56%)	446
Gemiddelde leeftijd	46,5 jaar	44 jaar	45,8 jaar

Vanwege een laag verloop is de gemiddelde leeftijd opnieuw bijna een vol leeftijdsjaar hoger dan het jaar hiervoor. De gemiddelde leeftijd bedraagt inmiddels 45,8 jaar. De laatste sectorale cijfers over 2012 presenteerden een gemiddelde leeftijd van 46,5 jaar.

In-, door- en uitstroom

In 2013 hebben we 13 nieuwe collega's mogen verwelkomen (instroom 2,84%) en 9 collega's verlieten de organisatie (uitstroom 1,97%). Daarnaast kregen 13 collega's een andere functie binnen de organisatie (doorstroom 2,84%) Deze percentages zijn relatief laag. Dit hangt samen met de economische omstandigheden (verminderde arbeidsmobiliteit). Het doorstroompercentage is vooral gestoeld op administratieve wijzigingen (veelal een aanpassing op deelcomponenten binnen de bestaande functie).

3.8.6. Inkoop

Operationele inkoop

Per 1 januari 2013 worden bestellingen ingevoerd in het financieel systeem. Na autorisatie wordt de order direct digitaal verstuurd naar de leverancier. Door deze werkwijze is de budgetbewaking verbeterd en zijn de administratieve lasten verminderd. Er zijn ongeveer 150 contractafspraken gemaakt met leveranciers voor situaties waarbij medewerkers snel producten of diensten nodig hebben. Door deze werkwijze is in 2013 97% van de facturen binnen de betaaltermijn van 30 dagen betaald.

Aanbestedingen in 2013

In 2013 zijn acht aanbestedingen afgerond (naast de aanbestedingen van projecten). In totaal is hiermee een besparing gerealiseerd van € 2,8 miljoen berekend over de contractduur. Een deel van deze besparing is geschat, omdat historische cijfers ontbreken.

Tenderned

Per 1 april 2013 is de nieuwe Aanbestedingswet in werking getreden. Deze wet verplicht alle aanbestedende diensten in Nederland om de openbare aanbestedingen op het aankondigingsplatform van Tenderned te publiceren. Waterschap Vallei en Veluwe voldoet hieraan en plaatst ook veel van de meervoudig onderhandse aanbestedingen op Tenderned. Daarmee behoren we tot de koplopers van het gebruik van de digitale wijze van aanbesteden. Voordelen van de digitalisering zijn een vermindering van de administratieve lasten van aanbesteden, automatisch voldoen aan de juiste wetgeving en voorkomen van eventuele fouten.

3.9. EMU-saldo

In het 'Verdrag van Maastricht' zijn afspraken gemaakt voor een verantwoorde economische en monetaire ontwikkeling binnen de landen die deelnemen aan de EMU (Economische en Monetaire Unie). Een voor overheden belangrijke afspraak is dat het 'overheidstekort' (EMU-saldo) van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

Als gevolg van de financiële crisis zijn nieuwe, aangescherpte Europese afspraken gemaakt over de beheersing van de EMU-saldi. Deze afspraken zijn voor Nederland verankerd in de wet HOF die in werking treedt op 1 januari 2014 (zie ook paragraaf 3.1). Voor 2013 heeft het Rijk bepaald dat het EMU-tekort van de decentrale overheden maximaal 0,5% BBP mag bedragen. Conform het regeerakkoord moet het EMU tekort van de decentrale overheden in de periode 2014-2017 in geleidelijke stappen dalen.

		Werkelijk 2013	Begroting 2013
Exploitatiesaldo		-3.341	-6.300
EMU-exploitatiesaldo		-3.341	-6.300
bruto-investeringsuitgaven*	-	26.994	87.200
subsidies*	+	11.522	37.000
mutatie voorraad werk voor derden	+	910	
desinvestering materiële en immateriële vaste activa	+	9	
afschrijvingen	+	26.296	24.800
Invloed investeringen		11.743	-25.400
toevoegingen aan voorzieningen ten laste van exploitatie	+	6.072	1.650
onttrekkingen aan voorzieningen ten gunste van exploitatie	-		
betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-	3.189	2.200
externe vermeerderingen van voorzieningen	+		
Invloed voorzieningen		2.883	-550
boekwinst	-		
boekverlies	+		
Deelnemingen en aandelen		0	0
EMU SALDO		11.285	-32.250

* excl. werken voor derden (KRW maatregelen IJssel en Ruimte voor de Rivier)

Voor waterschap Vallei en Veluwe geldt in 2013 een referentiewaarde van -/- € 14,7 miljoen. Het werkelijke EMU-saldo in 2013 is € 11,3 miljoen positief. Het verschil met het begrote EMU-saldo wordt vooral veroorzaakt door de lagere investeringen.

3.10. Klachten en meldingen

Klachten

Waterschap Vallei en Veluwe heeft in 2013 twee klachten ontvangen en behandeld. Volgens de Algemene wet bestuursrecht gaan klachten over de vraag of de organisatie of een ambtenaar zich behoorlijk heeft gedragen ten opzichte van een burger of bedrijf. Het waterschap is verplicht deze (schriftelijke) klachten te registreren en hierover jaarlijks te publiceren.

Het oordeel over deze klachten was dat er geen sprake was van onbehoorlijk gedrag van ambtenaren ten opzichte van deze burgers. Wel heeft het waterschap in één zaak excuses aangeboden voor onduidelijke communicatie en te late beantwoording van brieven.

Uit de behandeling van de klachten zijn leerpunten ontwikkeld. De communicatie rondom regelgeving en procedures kan in bepaalde gevallen zorgvuldiger. De betrokken afdelingen geven daarom extra aandacht aan de tijdigheid en de begrijpelijkheid van de onderbouwing. Het waterschap hoopt zo misverstanden of misinterpretaties in de toekomst te voorkomen.

Meldingen

Meldingen en klachten over onderhoud, wateroverlast of besluiten van het waterschap, worden niet beschouwd als (formele) klacht. Deze klachten pakt het waterschap zoveel mogelijk direct op, of worden bijvoorbeeld behandeld via de bezwaarprocedure.

In 2013 zijn 2.992 externe meldingen geregistreerd (2012: 2.021 meldingen). Dit betrof uiteenlopende meldingen voor de afdelingen Vergunningen en Handhaving, Beheer Watersysteem, Beheer Waterketen en Projectrealisatie over bijvoorbeeld wateroverlast, snoei en maaionderhoud van watergangen, vragen rondom de schouw, stankklachten, meldingen van bedrijfsbranden en dode dieren in en rondom het oppervlaktewater. Met name in regenachtige periodes bij wateroverlast is een toename van het aantal meldingen. De 2.992 meldingen zijn afgehandeld, een enkele uitzondering daargelaten.

4. Jaarrekening

4.1. Balans en toelichting

4.1.1. Balans per 31 december voor resultaatbestemming

(bedragen x € 1.000)

Activa	2013	2012	Passiva	2013	2012
Vaste activa			Vaste passiva		
Immateriële vaste activa	13.817	15.798	Algemene reserves	7.143	7.143
Materiële vaste activa	349.185	358.440	Bestemmingsreserve tariefsegalisatie	23.214	25.691
Financiële vaste activa	5.610	6.523	Overige bestemmingsreserves	500	500
	368.612	380.760	Nog te bestemmen resultaat	-864	0
			<i>Eigen vermogen</i>	29.993	33.334
Vlottende activa			Voorzieningen	8.388	5.904
Voorraad	0	910	Vaste schulden	285.388	282.176
Kortlopende vorderingen	7.348	4.053	Vlottende passiva		
Overlopende activa	6.696	3.041	Netto vlottende schulden	42.256	53.213
Liquide middelen	30	21	Overlopende passiva	16.661	14.157
	14.074	8.024		58.917	67.371
Totaal	382.686	388.785	Totaal	382.686	388.785

4.1.2. Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen (RBVW) en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Activa, passiva en de bepaling van het resultaat worden gewaardeerd op basis van historische kosten. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, tenzij in deze toelichting anders is vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige personele lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt (bijv. ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken). Reden hiervoor is het formele verbod op het opnemen van voorzieningen en/of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Financiële instrumenten

Een financieel instrument is een overeenkomst die leidt tot een financieel actief bij de ene partij en een financiële verplichting of vermogensinstrument bij een andere partij. Financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan.

Waterschap Vallei en Veluwe maakt gebruik van derivaten om het rente- en kasstroomrisico af te dekken. Voor de verwerking, waardering en resultaatbepaling past het waterschap met betrekking tot deze derivaten (hedge-instrumenten) kostprijs-hedge-accounting toe. Het effectieve deel van financiële derivaten die zijn toegewezen voor kostprijs-hedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Voor het ineffectieve deel wordt het verschil tussen de kostprijs en de lagere reële waarde in de exploitatierekening verwerkt.

Vaste activa

Immateriële en materiële vaste activa

Activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidie. Het waterschap berekent de afschrijvingen op basis van een vast percentage van de kosten (lineaire afschrijving), waarbij rekening wordt gehouden met eventuele duurzame waardeverminderingen. Afschrijving vindt plaats vanaf de maand volgend op het moment van ingebruikname.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom derden		
Overige immateriële vaste activa	sanering waterbodems	30 jaar
	overig	5 jaar
Materiële vaste activa		
Gronden en terreinen	gronden	0 jaar
	inrichting terreinen	30 jaar
Vervoermiddelen		7 jaar
Machines, apparaten en installaties		7 jaar
Bedrijfsgebouwen en woonruimten	gebouwen	40 jaar
	technische installaties	15 jaar
	veiligheidsvoorzieningen, telefoon, meubilair	10 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken		
waterkeringen	aanleg, verbetering	35 jaar
	waterlopen, kunstwerken	25 jaar
watergangen en eenvoudige waterkwantiteitskunstwerken	beschoeiing	15 jaar
	depot berging saneringsspecie	15 jaar
	bouwkundig	30 jaar
	elektro/mechanisch	15 jaar
waterkwantiteitsgemalen en -kunstwerken	procesautomatisering	10 jaar
zuiveringstechnische werken		
transportleidingen		30 jaar
gemalen	bouwkundig	30 jaar
	elektro/mechanisch	15 jaar
	procesautomatisering	10 jaar
zuiveringsinstallaties	bouwkundig	30 jaar
	elektro/mechanisch	15 jaar
	procesautomatisering	10 jaar
slibverwerkingsinstallaties	bouwkundig	30 jaar
	elektro/mechanisch	15 jaar
	procesautomatisering	10 jaar
Overige materiële vaste activa	peilbesluiten, waterakkoorden	8 jaar
	hardware	4 jaar

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Vlottende activa

Vorraden

De voorraad onderhanden werk voor derden is tegen vervaardigingsprijs opgenomen; de gedeclareerde bijdragen voor deze werken zijn in mindering gebracht. De vooruit ontvangen bijdragen worden verantwoord bij de overlopende passiva. Het resultaat wordt in de exploitatie verantwoord na voltooiing van het (deel)project.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Vaste passiva

Voorzieningen

De voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde van de betreffende verplichting. Uitzondering hierop vormt de voorziening voor pensioenen, waarbij de actuariële methode wordt gehanteerd. De voorziening baggeren waterlopen stoelt op een meerjarenplanning van de uit te voeren baggerwerkzaamheden.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

4.1.3. Immateriële vaste activa (bedragen in €)

	2013	2012
Boekwaarde per 1 januari	15.797.583	10.201.194
Investerings (netto)	122.622	7.957.479
Afschrijvingen	2.103.113	2.361.090
Boekwaarde per 31 december	13.817.092	15.797.583

In 2013 is de boekwaarde van plannen ad € 855.000 afgeboekt om een gezondere financieringsstructuur te realiseren door het structureel verlagen van de kosten.

Alle immateriële vaste activa vallen onder de categorie 'overige immateriële vaste activa'. In bijlage 5.1 staat een specificatie van de immateriële vaste activa.

4.1.4. Materiële vaste activa (bedragen in €)

	2013	2012
Boekwaarde per 1 januari	358.439.613	360.781.294
Correcties	553.043	0
Investerings (netto)	15.501.396	33.008.484
Desinvesteringen	9.000	271.535
Duurzame waardeverminderingen	193.800	268.600
Afschrijvingen	23.999.685	34.810.030
Boekwaarde per 31 december	349.185.481	358.439.613

De correcties betreft de kosten van een baggerproject, die in 2013 uit de voorziening zijn onttrokken en overboekingen van onderhanden werk naar de exploitatie. De duurzame waardevermindering betreft de afwaardering van het kantoorpand in Leusden.

In 2013 is de boekwaarde van (bijdragen aan) ruilverkaveling ad € 1 miljoen afgeboekt om een gezondere financieringsstructuur te realiseren door het structureel verlagen van de kosten. Daarnaast is niet meer in gebruik zijnde activa op rwzi Soest afgeschreven (€ 0,7 miljoen).

In bijlage 5.2 staat een specificatie van de materiële vaste activa. Het overzicht in bijlage 5.3 betreft alle werken die per 1 januari 2013 onderhanden waren en die lopende het jaar zijn gestart.

4.1.5. Financiële vaste activa (bedragen in €)

	Stand 1-1-2013	Nieuwe lening	Aflossing	Stand 31-12-2013
Aandelen NWB	100.387			100.387
Deelneming DMK	297.307		297.307	0
<i>Totaal kapitaalverstrekkingen</i>	<i>397.694</i>	<i>0</i>	<i>297.307</i>	<i>100.387</i>
Hypotheke	5.890.189		594.525	5.295.664
Autoleningen	232.331	86.162	105.109	213.384
Fietsleningen	3.053		2.974	79
<i>Totaal leningen aan personeel</i>	<i>6.125.573</i>	<i>86.162</i>	<i>702.608</i>	<i>5.509.127</i>
Totaal	6.523.267	86.162	999.915	5.609.514

Aandelen NWB

Het saldo betreft de aanschafwaarde van de aandelen van de NV Nederlandse Waterschapsbank (631 aandelen A en 88 aandelen B). Sinds 2012 keert de NWB geen dividend meer uit om te kunnen voldoen aan de regels van het Bazels Comité (Bazel III).

Deelneming DMK

DMK Waterzuivering BV is ontbonden per 14 oktober 2013. Het overschot na afwikkeling van vorderingen en schulden is uitgekeerd aan het waterschap.

Hypotheke

Er worden geen nieuwe hypotheke verstrekt. De resterende looptijd van de huidige verstrekte hypotheke is uiterlijk tot en met 2035.

4.1.6. Voorraad onderhanden werk derden (bedragen in €)

	Ruimte voor de Rivier	KRW	Totaal
Cumulatieve bruto uitgaven	8.689.214	1.752.700	10.441.914
Cumulatieve ontvangen bijdragen	7.779.366	5.282.635	13.062.001
Vooruit ontvangen bijdragen	0	3.529.935	3.529.935
<i>Stand per 01-01-2013</i>	<i>909.848</i>	<i>0</i>	<i>909.848</i>
Bruto uitgaven	7.201.017	1.776.567	8.977.584
Ontvangen bijdragen	13.095.641	810.150	13.905.791
Vooruit ontvangen bijdragen	4.984.776	-966.417	4.018.359
<i>Mutatie in 2013</i>	<i>-909.848</i>	<i>0</i>	<i>-909.848</i>
Cumulatieve bruto uitgaven	15.890.231	3.529.267	19.419.498
Cumulatieve ontvangen bijdragen	20.875.007	6.092.785	26.967.792
Vooruit ontvangen bijdragen	4.984.776	2.563.518	7.548.294
Stand per 31-12-2013	0	0	0

Deze balanspost bestaat uit de uitgaven van uitgevoerde werken in opdracht van derden, die voor rekening en risico zijn van het waterschap. De ontvangen bijdragen zijn in mindering gebracht. Vooruit ontvangen bijdragen zijn verantwoord bij de overlopende passiva (paragraaf 4.1.14).

4.1.7. Kortlopende vorderingen (bedragen in €)

	2013	2012
Belastingdebiteuren	8.397.439	6.125.813
Voorziening dubieuze debiteuren	-3.143.411	-2.914.133
<i>Totaal belastingdebiteuren</i>	<i>5.254.028</i>	<i>3.211.680</i>
Debiteuren subsidies	1.319.974	402.303
Overige debiteuren	773.651	438.522
Totaal	7.347.653	4.052.505

GBLT voert de belastingheffing en -invordering uit voor het waterschap. De vorderingen op belastingdebiteuren en de dubieuze vorderingen zijn opgenomen in de jaarrekening volgens opgave van GBLT. De vorderingen zijn met inachtneming van de betaaltermijn direct opeisbaar. Het saldo van de vorderingen belastingdebiteuren per 31 december 2013 bedraagt 7% van de totaal opgelegde belastingaanslagen in 2013.

Per 31 december 2013 is 60% van de debiteuren subsidies direct opeisbaar en 31% van de overige debiteuren.

4.1.8. Overlopende activa (bedragen in €)

	2013	2012
Vooruitbetaalde bedragen	4.241.853	528.438
Nog op te leggen aanslagen	1.833.629	1.213.148
Verontreinigingsheffing	283.481	183.268
Nog te ontvangen GBLT	197.029	545.738
Bijdrage DMK	34.923	71.412
Overige overlopende posten	105.007	498.782
Totaal	6.695.922	3.040.786

Eind december 2013 is de aflossing van drie langlopende leningen geïncasseerd met een valutadatum in 2014 (totaal € 3,9 miljoen). Deze bedragen zijn verantwoord bij de vooruitbetaalde bedragen.

GBLT verwacht dat in 2014 de volgende aanslagen worden opgelegd:

zuiveringsheffing bedrijven	2011	€ 115.000
zuiveringsheffing bedrijven	2012	€ 21.617
watersysteemheffing ingezetenen	2012	€ 35.212
zuiveringsheffing bedrijven	2013	€ 417.400
zuiveringsheffing woningen	2013	€ 650.400
watersysteemheffing ingezetenen	2013	€ 141.100
watersysteemheffing gebouwd	2013	€ 153.300
watersysteemheffing ongebouwd	2013	€ 299.600
		<u>€ 1.833.629</u>

In 2013 behaalde GBLT een positief resultaat van € 1,1 miljoen. Het restant na resultaatbestemming wordt conform vastgestelde verdeelsleutels verrekend met de deelnemers. Het aandeel van Waterschap Vallei en Veluwe bedraagt € 197.029.

4.1.9. Liquide middelen (bedragen in €)

	2013	2012
ING	28.279	18.173
Kas	1.738	2.889
Totaal	30.017	21.062

Het saldo van de rekening courant bij de Nederlandse Waterschapsbank is opgenomen bij de kortlopende schulden (paragraaf 4.1.13).

Bij de Nederlandse Waterschapsbank gold in 2013 een maximum rekening courant krediet van € 29,5 miljoen. Het bedrag inzake krediet in rekening courant is gelijk aan de voor 2013 bepaalde kasgeldlimiet (zie paragraaf 3.6.5).

4.1.10. Eigen vermogen (bedragen in €)

	Stand 1-1-2013	Interne mutaties	Resultaat- bestemming	Stand 31-12-2013
Watersysteembeheer	2.358.810			2.358.810
Zuiveringsbeheer	4.784.000			4.784.000
<i>Algemene reserves</i>	7.142.810	0	0	7.142.810
Watersysteembeheer	15.949.221		-570.558	15.378.663
Zuiveringsbeheer	9.742.187		-1.906.877	7.835.310
<i>Bestemmingsreserve tariefsegalisatie</i>	25.691.408	0	-2.477.435	23.213.973
Bestemmingsreserve innovatie	500.000			500.000
Nog te bestemmen resultaat			-863.918	-863.918
Totaal	33.334.218	0	-3.341.353	29.992.865

Algemene reserves

De algemene reserves fungeren als het weerstandsvermogen van het waterschap en hebben geen specifieke bestemming. Met de algemene reserves worden eventuele toekomstige tegenvallers van

algemene aard opgevangen. De hoogte is afgestemd op de geïnventariseerde risico's. Voor meer informatie over het weerstandsvermogen zie paragraaf 3.5.

Bestemmingsreserves tariefsegalisatie

Deze bestemmingsreserves worden aangewend om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Overige bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve innovatie bedraagt maximaal € 500.000 en wordt jaarlijks aangevuld met maximaal € 50.000 per jaar. De extra kosten van derden voor onderzoek, voorbereiding en experimenten worden onttrokken uit deze reserve. De kosten kunnen betrekking hebben op innovatie in de kerntaken, ondersteuning initiatieven van derden en innovatie in de bedrijfsvoering. De regiegroep innovatie adviseert over het beschikbaar stellen van middelen voor innovatie-initiatieven uit deze reserve.

4.1.11. Voorzieningen (bedragen in €)

	Stand 1-1-2013	Toevoeging rente	Interne mutaties	Externe mutaties	Stand 31-12-13
Pensioenen bestuur	2.604.922	79.466	34.315	-117.307	2.601.396
Wachtgeld voormalig bestuur	247.362			-80.980	166.382
Uitkeringen voormalig personeel	1.458.889		8.500	-592.109	875.280
<i>Arbeidsgerelateerde verplichtingen</i>	<i>4.311.173</i>	<i>79.466</i>	<i>42.815</i>	<i>-790.396</i>	<i>3.643.058</i>
Baggeren waterlopen	1.592.962		5.549.731	-2.398.234	4.744.459
Totaal	5.904.135	79.466	5.592.546	-3.188.630	8.387.517

Voorziening pensioenverplichtingen bestuur

Voor de pensioenverplichtingen aan (oud)d&h-leden is een voorziening gevormd. De werkelijk betaalde kosten inzake ouderdoms- en nabestaandenpensioen worden onttrokken aan de voorziening. De jaarlijkse rentetoevoeging houdt de voorziening op het juiste niveau. De hoogte van deze voorziening wordt eenmaal in de drie jaar opnieuw berekend. In 2013 is de berekening uitgevoerd op basis van de volgende uitgangspunten:

- rekenrente 2,432%
- sterftetafel AG 2000-2005 met leeftijdterugstelling -5/-3
- rekenrente voor berekening van de contante waarde voor gepensioneerden 2%

Voorziening wachtgeld voormalig bestuur

Op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) ontvangen d&h-leden een uitkering als zij niet terugkeren in een nieuw gekozen d&h. Nieuw ontstane verplichtingen in een jaar worden toegevoegd aan de voorziening en de werkelijk uitbetaalde kosten worden onttrokken.

Voorziening uitkeringen voormalig personeel

Voor verplichtingen aan voormalig personeelsleden inzake wachtgeld, suppletie FPU en WW-uitkeringen is een voorziening gevormd. Nieuw ontstane verplichtingen in een jaar worden toegevoegd aan de voorziening en de werkelijk uitbetaalde kosten worden onttrokken.

Voorziening baggeren waterlopen

Op basis van de meerjarenplanning 2013-2015 wordt jaarlijks € 1,65 miljoen gedoteerd aan de voorziening. Daarnaast is € 1,3 miljoen extra aan de voorziening gedoteerd voor lopende projecten van voormalig waterschap Veluwe, die niet in de voorziening waren opgenomen. De ontvangen bijdrage van € 3 miljoen voor het baggeren van het 6^e pand Apeldoorns Kanaal is eveneens toegevoegd aan de voorziening. De werkelijke gemaakte kosten in 2013 ad € 2,4 miljoen zijn onttrokken aan de voorziening.

4.1.12. Vaste schulden (bedragen in €)

	Stand 1-1-2013	Nieuwe leningen	Aflossingen	Stand 31-12-2013
Schulden op lange termijn	282.176.350	70.000.000	66.788.356	285.387.994

De schulden op lange termijn betreffen onderhandse leningen van binnenlandse banken met een looptijd langer dan één jaar. Aflossing vindt plaats op lineaire basis. Uitzondering hierop vormen:

- een lening ad € 10 miljoen, die ineens wordt afgelost op 1 januari 2039;
- de overgenomen leningen van de Waterlandstichting ad € 14 miljoen die ineens worden afgelost in 2014.

De reguliere aflossingsverplichting in 2013 bedraagt € 31,2 miljoen en de aflossingen van de overgenomen leningen van de Waterlandstichting bedragen € 35,6 miljoen. De aflossingsverplichting in 2014 bedraagt € 46,3 miljoen (waarvan € 14 miljoen overgenomen leningen Waterlandstichting). De rentelast op vaste geldleningen in 2013 bedraagt € 10,9 miljoen.

Per 31 december 2013 heeft Waterschap Vallei en Veluwe voor een bedrag van € 1 miljoen een renteswap uitstaan. De marktwaarde van deze swap bedraagt per ultimo 2013 -/- € 46.832 (2012: -/- € 138.064). Het waterschap ontvangt bij deze swap een variabele rente (0,576%) en betaalt een vaste rente (5,21%). De swap komt in looptijd, omvang en kenmerken overeen met een door Waterschap Vallei en Veluwe aangetrokken lening met een variabele rente. De rente op deze lening is daarmee vast geworden.

4.1.13. Netto vlottende schulden (bedragen in €)

	2013	2012
Nederlandse Waterschapsbank	19.119.047	15.403.383
Crediteuren	10.729.630	11.816.178
Kasgeldleningen	10.000.000	24.000.000
Belastingen en premies	2.407.199	1.993.709
Totaal	42.255.876	53.213.270

De kasgeldlening betreft een 2-weeks lening met een vervaldatum van 7 januari 2014.

4.1.14. Overlopende passiva (bedragen in €)

	2013	2012
Vooruit ontvangen werken derden	7.548.294	3.529.935
Nog te betalen rente	4.808.587	7.219.190
Nog te betalen bedragen	2.002.959	763.523
Vooruit ontvangen bedragen	1.289.020	1.570.732
Niet opgenomen vakantiedagen	815.522	751.592
Overige transitoria	197.045	322.280
Totaal	16.661.426	14.157.252

De vooruit ontvangen bijdrage voor werken derden is gespecificeerd in paragraaf 4.1.6.

De nog te betalen bedragen betreffen goederen en diensten die zijn geleverd in 2013, maar waarvoor op de balansdatum nog geen factuur is ontvangen.

De vooruit ontvangen bedragen betreffen:

• vergoeding voor apparaatkosten Ruimte voor de Rivier (2011-2015)	€ 220.000
• subsidie provincie Gelderland inzake bijdrage reconstructie projecten	€ 967.952
• overdracht gemaal Wageningen	€ 100.618
	<u>€ 1.289.020</u>

4.1.15. Niet uit de balans blijvende verplichtingen en risico's

Claims van derden

Oracle vordert een bedrag van het waterschap in verband met aangegane licentieovereenkomsten. De vordering bedraagt maximaal € 400.000 maar komt waarschijnlijk uit op € 150.000. De aangegane licentieovereenkomsten zijn het gevolg van het door medewerkers onbedoeld wijzigen van een instelling. Het was voor het waterschap niet duidelijk dat hierdoor een overeenkomst werd aangegaan. Wij hebben daarom niet ingestemd met deze vordering (geen juridisch correct aanbod gevolgd door aanvaarding) en wijzen de aansprakelijkheid af.

Aannemer GMB heeft een claim bij het waterschap ingediend ad € 531.000 voor vergoeding van meerwerk sanering Grift (kosten verspreiden baggerspecie en ontgraven vaste bodem en kosten als gevolg van stilliggen van het werk). Het waterschap heeft op 21 februari 2013 gereageerd en deze claim gemotiveerd afgewezen. Op 20 september reageerde GMB dat zij het niet eens zijn met de reactie van het waterschap en de claim handhaven. Partijen zijn nu in overleg met elkaar.

Investerings

Per 31 december 2013 zijn verplichtingen aangegaan inzake investeringen in lopende projecten voor een totaalbedrag van € 57,7 miljoen.

Waterschapshuis

Volgens artikel 41 van de gemeenschappelijke regeling staan de waterschappen ervoor garant dat het Waterschapshuis aan al zijn verplichtingen jegens derden kan voldoen.

4.2. Exploitatierkening naar kostendragers

4.2.1. Algemeen

Resultaat per TAAK x € 1.000	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB €
1. Watersysteembeheer	2.307	571	1.434	-872
00 Netto kosten	50.522	48.320	49.721	-802
80 Dekkingsmiddelen niet zijn de belasting opbrengsten				
800 Dividenden en overige inkomsten	0	0	0	0
801 Kwijtschelding en oninbaar	539	550	667	128
81 Belastingopbrengsten	-48.695	-48.347	-49.070	-375
89 Dekkingsverschil	-59	48	117	176
2. Zuiveringsbeheer	4.000	3.336	1.907	-2.093
00 Netto kosten	73.959	72.456	70.571	-3.387
80 Dekkingsmiddelen niet zijn de belasting opbrengsten				
800 Dividenden en overige inkomsten	0	0	0	0
801 Kwijtschelding en oninbaar	1.442	1.475	1.703	262
81 Belastingopbrengsten	-71.401	-70.776	-70.958	443
89 Dekkingsverschil	0	180	590	590
Resultaat (+ = tekort)	6.307	3.906	3.341	-2.965
Al vastgestelde resultaatbestemming	-6.307	-3.906	-2.477	
Bestemmingsreserve tariefseglisatie watersysteembeheer	-2.307	-571	-571	
Bestemmingsreserve tariefseglisatie zuiveringsbeheer	-4.000	-3.336	-1.907	
Nog te bestemmen resultaat			-864	
Bestemmingsreserve tariefseglisatie watersysteembeheer			-864	
Resultaatbestemming	-6.307	-3.906	-3.341	

4.2.2. Watersysteembeheer

De taak watersysteembeheer laat een tekort zien over 2013 van € 1,4 miljoen. Oorspronkelijk begroot was een tekort van € 2,3 miljoen. Het lagere tekort van € 0,9 miljoen is met name het gevolg van lagere kosten op het programma Veiligheid (€ 0,7 miljoen) en hogere dekkingsmiddelen (€ 0,2 miljoen). Het programma Voldoende en schoon water is € 0,2 miljoen duurder dan begroot.

Programma Veiligheid (€ 0,7 miljoen lager)

De lagere kosten zijn vooral het gevolg van het besluit om de (subsidiabele) uren te activeren voor de dijkverbetering zuidelijke randmeren en Eemdijk, de Ruimte voor de Rivier projecten en de KRW projecten. Dit heeft een positief effect op het resultaat van € 1,3 miljoen. Daarnaast zijn in 2013 in het verleden geactiveerde bedragen voor studies en onderzoeken afgeschreven (€ 0,5 miljoen).

Programma Voldoende en Schoon Water (€ 0,2 miljoen hoger)

De belangrijkste invloeden op het resultaat zijn (x €1 miljoen):

Omschrijving	Bedrag
Bijdrage Rijkswaterstaat 6 ^e pand Apeldoorns Kanaal in toekomstig (10 jaar) beheer en onderhoud (€ 0,8) miljoen en baggerwerkzaamheden € 3 miljoen	3,8
Dotatie aan baggervoorziening. Voor € 3 miljoen betreft dit de ontvangen bijdrage van Rijkswaterstaat (zie hiervoor) en voor € 1,3 miljoen baggerprojecten van voormalig Veluwe waarmee in de baggervoorziening geen rekening was gehouden	-4,3
Hogere kapitaallasten met name door het afschrijven van in het verleden geactiveerde bedragen voor studies, onderzoeken, ruilverkaveling en geactiveerde uren programmamanagement	-1,5
Minder uren op dit programma met name minder uren op projecten	0,8
Lagere onderhoudskosten, inhuur en bedrijfsvoeringskosten	0,6

Dekkingsmiddelen (€ 0,2 miljoen hoger)

De hogere dekkingsmiddelen zijn met name veroorzaakt door een hogere belastingopbrengst watersysteemheffing ongebouwd als gevolg van meer opgelegde hectares. Daarnaast was de opbrengst watersysteemheffing gebouwd hoger door een minder sterke daling van WOZ waarden (gebouwd) dan geraamd.

4.2.3. Zuiveringsbeheer

De taak zuiveringsbeheer laat een tekort zien over 2013 van € 1,9 miljoen; begroot was een tekort van € 4 miljoen. Het lagere tekort van € 2,1 miljoen wordt veroorzaakt door het programma waterketen (€ 3,3 miljoen). Het programma bestuur en belastingen is € 0,6 miljoen duurder en de dekkingsmiddelen zijn € 0,7 miljoen lager. De kosten van het programma voldoende en schoon water betreffen het aandeel van de handhavingskosten dat aan deze taak is toegerekend.

Programma waterketen (€ 3,3 miljoen lagere kosten)

De belangrijkste invloeden op het resultaat zijn (x €1 miljoen):

Omschrijving	Bedrag
Extra afschrijving van in het verleden geactiveerde bedragen voor studies en onderzoeken (€ 0,2 miljoen) en afschrijving van niet meer in gebruik zijnde activa rwzi Soest (€0,7 miljoen)	-0,9
Lagere energiekosten met name door voordelige elektra-afrekeningen uit 2012	0,4
Lagere kosten incidenteel en regulier mechanisch en elektrisch onderhoud	0,4
Lagere kapitaallasten met name door het achterblijven van de investeringen	1,3
Lagere doorbelasting van kosten ondersteuning en bedrijfsvoering	0,5
Doorbelasting kosten 2012 en 2013 Waterplatform Water aan partners	0,5
Minder uren op dit programma met name minder uren op projecten	0,4

Programma bestuur en belasting (€ 0,6 miljoen hogere kosten)

De hogere kosten zijn veroorzaakt door het aandeel van de taak zuiveringsbeheer in het dekkingsresultaat. Dekkingsresultaat ontstaat door verschillen tussen begrote en werkelijke afdelingskosten en de hiertegenover staande dekking via de urenverantwoording.

Dekkingsmiddelen (€ 0,7 miljoen lager)

De zuiveringsheffing is ruim € 0,4 miljoen lager dan geraamd. Enerzijds is de heffing voor bedrijfsvervuilers € 0,9 miljoen lager onder andere doordat diverse grotere lozers (meetbedrijven) kritischer kijken naar hun productieproces en hun afvalwaterstromen. Anderzijds is over oude heffingsjaren ruim € 0,4 miljoen opgelegd waarvan € 0,2 miljoen naar aanleiding van discrepantieonderzoek.

De posten kwijtschelding en oninbaar zijn in totaal ruim € 0,2 miljoen hoger. Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met het treffen van een voorziening voor opgelegde naheffingsaanslagen naar aanleiding van het discrepantieonderzoek.

4.3. Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstensoorten

Exploitatierkening x € 1.000	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB
KOSTEN	128.424	131.565	132.209	3.785
40 Rente en afschrijvingen	36.258	36.662	38.378	2.119
41 Personeelslasten	30.063	31.415	30.997	934
42 Goederen en diensten van derden	54.849	53.525	51.427	-3.422
43 Bijdrage aan derden	5.603	5.313	5.414	-189
44 Toevoegingen voorzieningen / onvoorzien	1.650	4.650	5.993	4.343
BATEN	122.117	127.659	128.867	6.750
81 Financiële baten	225	1.320	1.318	1.093
82 Personeelsbaten	0	373	380	380
83 Goederen en diensten aan derden	1.223	1.582	2.036	814
84 Bijdrage van derden	204	4.518	4.292	4.088
85 Waterschapsbelastingen	118.071	117.098	117.658	-413
86 Interne verrekeningen	2.396	2.767	3.184	788
RESULTAAT (+ is tekort)	6.307	3.906	3.341	-2.965
Al vastgestelde resultaatbestemming	-6.307	-3.906	-2.478	
Bestemmingsreserve tariefseglisatie watersysteembeheer	-2.307	-571	-571	
Bestemmingsreserve tariefseglisatie zuiveringsbeheer	-4.000	-3.335	-1.907	
Nog te bestemmen resultaat				-864
Bestemmingsreserve tariefseglisatie watersysteembeheer				-864
Resultaatbestemming	-6.307	-3.906	-3.341	

4.4. Exploitatierkening naar programma's

EXPLOITATIE 2013 x € 1.000	Begroting	Begroting na mutaties	Werkelijk	Saldo t.o.v. OB €	Saldo t.o.v. BnM €
1. Veiligheid	10.955	9.864	10.220	-734	357
2. Voldoende en schoon water	35.381	34.325	35.588	208	1.263
3. Waterketen	67.125	65.564	63.813	-3.312	-1.750
4. Bestuur en Belastingen	10.962	11.251	11.377	415	126
Totaal netto kosten	124.422	121.004	120.999	-3.423	-5
1. Watersysteembeheer	-48.156	-47.797	-48.403	-247	-606
2. Zuiveringsbeheer	-69.959	-69.301	-69.254	705	46
Belastingopbrengsten	-118.115	-117.098	-117.658	458	-560
Resultaat (+ = tekort)	6.307	3.906	3.341	-2.965	-565
Al vastgestelde resultaatbestemming	-6.307	-3.906	-2.478		
Bestemmingsreserve tariefseglisatie watersysteembeheer	-2.307	-571	-571		
Bestemmingsreserve tariefseglisatie zuiveringsbeheer	-4.000	-3.335	-1.907		
Nog te bestemmen resultaat					-864
Bestemmingsreserve tariefseglisatie watersysteembeheer					-864
Resultaatbestemming	-6.307	-3.906	-3.341		

Voor een toelichting op de netto-kosten per programma wordt verwezen naar hoofdstuk 2. Een analyse van de belastingopbrengsten staat in paragraaf 3.4.2.

4.5. Topinkomens

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen is van kracht vanaf 2013. Deze wet maximeert de bezoldiging van een topfunctionaris (voor waterschappen de secretaris) op € 187.340 aan beloning, vermeerderd met € 8.263 wegens belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en € 34.871 wegens voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn. Waterschap Vallei en Veluwe betaalt geen bezoldigingen aan topfunctionarissen boven de norm. De betaalde bezoldigingen aan topfunctionarissen in 2013 bedragen:

Naam	Functie	Duur van tot en met	Omvang	Beloning	Onkosten- vergoedingen	Beloningen op termijn
G. Dalhuisen	Algemeen directeur - Secretaris	1-1-2013 31-12-2013	1,0 fte	€ 161.205	€ 0	€ 25.862

5. Bijlagen

5.1. Immateriële vaste activa

	Plannen	Software	Waterbodemsanering	HWBP	Overige immateriële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1-1-2013						
Aanschafwaarde	1.210.056	2.171.565	2.333.544	10.564.758	1.492.094	17.772.017
Cumulatieve afschrijvingen	103.962	719.534	411.458	196.099	543.380	1.974.434
Boekwaarde 1-1-2013	1.106.094	1.452.030	1.922.086	10.368.659	948.714	15.797.583
Mutaties in 2013						
Investeringen						0
Geactiveerde lasten						0
Overboeking onderhanden we	3.705.012	738.770	1.667.272			6.111.054
Overboeking OHW-subsidies	3.812.888	402.727	1.772.817			5.988.432
Afschrijvingen	998.218	465.178	76.739	301.850	261.127	2.103.113
Totaal mutaties	-1.106.094	-129.135	-182.284	-301.850	-261.127	-1.980.491
Desinvesteringen						
Aanschafwaarde						0
Ontvangen subsidies						0
Afschrijvingen						0
Totaal mutaties	0	0	0	0	0	0
Volledig afgeschreven activa						
Aanschafwaarde						0
Ontvangen subsidies						0
Afschrijvingen						0
Totaal mutaties	0	0	0	0	0	0
Stand per 31-12-2013						
Aanschafwaarde	1.102.180	2.507.608	2.227.999	10.564.758	1.492.094	17.894.639
Cumulatieve afschrijvingen	1.102.180	1.184.712	488.197	497.949	804.507	4.077.546
Boekwaarde 31-12-2013	0	1.322.896	1.739.801	10.066.809	687.587	13.817.092

5.2. Materiële vaste activa

	Grond, weg-, en waterbouwkundige werken											Totaal
	Gronden en terreinen	Vervoer-middelen	Machines, apparaten, werktuigen	Bedrijfs-gebouwen	Water-keringen	Watergangen en gemalen	Gemalen water-kwaliteit	Zuivering-installaties	Slib-verwerking-installaties	Overige materiële vaste activa	Onderhanden werk	
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 1-1-2013												
Aanschafwaarde	8.294.845	1.238.557	1.212.464	24.704.145	14.982.912	81.992.841	45.503.439	350.846.390	17.611.355	687.736	32.177.062	579.251.746
Cumulatieve afschrijvingen		380.246	463.512	8.785.142	5.324.406	28.755.724	19.961.778	153.144.579	3.894.650	102.094		220.812.131
Boekwaarde 01-01-2013	8.294.845	858.311	748.952	15.919.003	9.658.506	53.237.117	25.541.661	197.701.811	13.716.705	585.642	32.177.062	358.439.615
Mutaties in 2013												
Correcties											405.108	405.108
Nieuwbouw door derden	79.189								173.623		25.739.063	25.991.875
Geactiveerde lasten											1.154.205	1.154.205
Overboeking OHW naar exploitatie											-147.935	-147.935
Overboeking onderhanden werk		731.052	275.328	539.241		6.751.741	289.158	8.113.430		106.020	-22.917.024	-6.111.054
Overboeking OHW-subsidies						256.540	168.775	428.861			-6.842.608	-5.988.432
Ontvangen subsidies											11.522.062	11.522.062
Afschrijvingen	328.136	216.793	190.447	838.017	654.995	5.653.529	2.110.540	13.108.357	868.596	224.077		24.193.487
Totaal mutaties	-248.947	514.259	84.881	-298.776	-654.995	841.672	-1.990.157	-5.423.788	-694.973	-118.057	-1.256.253	-9.097.199
Desinvesteringen												
Aanschafwaarde		33.810										33.810
Afschrijvingen		24.810										24.810
Verkoopprijs		9.000										9.000
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9.000
Volledig afgeschreven activa												
Aanschafwaarde												0
Afschrijvingen												0
Totaal mutaties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stand per 31-12-2013												
Aanschafwaarde	8.374.034	1.935.799	1.487.792	25.243.386	14.982.912	88.488.042	45.623.822	358.530.959	17.784.978	793.756	30.920.809	594.166.289
Cumulatieve afschrijvingen	328.136	572.229	653.959	9.623.159	5.979.401	34.409.253	22.072.318	166.252.936	4.763.246	326.171	0	244.980.808
Boekwaarde 31-12-2013	8.045.898	1.363.570	833.833	15.620.227	9.003.511	54.078.789	23.551.504	192.278.023	13.021.732	467.585	30.920.809	349.185.481

5.3. Onderhanden werk

Profiel	Krediet	Onderhanden werk	Correcties	Overboeking exploitatie	Investerings en subsidies	In gebruik genomen	Onderhanden werk	Te verwachten investerings en subsidies	Te verwachten investerings en subsidies
	31-12-2013	31-12-12	2013	2013	2013	2013	31-12-13	2014 *	2015 e.v. *
	€	€			€	€	€	€	€
7000 Immateriele vaste activa	1.607.824	4.815.720	4.789	-2.728	-3.682.142	122.621	1.003.440	872.216	202.117
7010 Gronden en terreinen	900.000	29.424			79.189	79.189	29.424	560.000	300.000
7020 Vervoermiddelen	500.000	0			731.052	731.052	0	500.000	0
7030 Machines, apparaten en werktuigen		1.446		-1.446	305.329	275.328	30.001	150.000	0
7040 Bedrijfsgebouwen	98.000	124.870			511.056	539.241	96.685	21.882	0
7050 Waterkeringen	4.429.851	5.357.341			4.474.112	0	9.831.453	-9.377.330	7.677.563
7055 Watergangangen, kunstwerken en gemalen	16.339.734	7.428.681	50	-116.312	3.358.763	6.495.201	4.175.881	11.671.957	12.408.065
7060 Transportsystemen	4.171.200	437.455		-1.947	326.483	120.383	641.608	3.334.455	9.350.000
7065 Zuiveringsinstallaties	38.088.389	13.173.050		-25.332	8.984.389	7.684.569	14.447.538	21.898.054	23.884.217
7070 Slibverwerkingsinstallaties	10.000	0			173.623	173.623	0	30.000	0
7080 Overige materiele vaste activa	1.317.100	408.806		-170	362.164	106.020	664.780	554.806	0
7090 Voorziening baggeren		400.269	400.269				0	431.912	
	67.462.098	32.177.062	405.108	-147.935	15.624.018	16.327.228	30.920.809	30.647.952	53.821.962

* Te verwachten investeringen van projecten die onderhanden zijn per 31 december 2013

5.4. Overzicht van gebruikte afkortingen

BAW: Bestuursakkoord Water

BBP: Beleids- en beheerproducten

BEZEM: Bestrijding Eutrofiëring ZuidelijkE randMeren

BURAP: Bestuursrapportage

D&H: college van Dijkgraaf en Heemraden

DVP: Dijkverbeterplan

DWA: Droogweerafvoer

EMU: Economische en Monetaire Unie

EVZ: Ecologische Verbindingszone

GBLT: Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn

GEP: Goede Ecologische Potentieel

GGOR: Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime

HEN water: Water van het het Hoogste Ecologische Niveau

HOF: Houdbare Overheids Financiën

HWBP: Hoogwaterbeschermingsprogramma

KRW: Kaderrichtlijn Water

LOTV: lozingenbesluit open teelt en veehouderij

NBW: Nationaal Bestuursakkoord Water

MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

ROR: Richtlijn Overstromingsrisico's

RVR: Ruimte voor de Rivier

RWA: Regenwaterafvoer

RWZI: Rioolwaterzuiveringsinstallatie

SGBP: Stroomgebiedbeheersplan

SED water: water met een Specifieke Ecologische Doelstelling

VZR: Veiligheid Zuidelijke Randmeren

WABO: Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht

WBP: Waterbeheerprogramma

WKS: Waterkwaliteitsspoor

WOK: Waterovereenkomst

6. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het Algemeen Bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe te Apeldoorn

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2013 van Waterschap Vallei en Veluwe te Apeldoorn gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de exploitatierekeningen naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2013 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het College van Dijkgraaf en Heemraden

Het college van Dijkgraaf en Heemraden van Waterschap Vallei en Veluwe is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het in Nederland geldende Waterschapsbesluit en de Beleidsregels normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het in Nederland geldende Waterschapsbesluit.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving waaronder verordeningen van het waterschap zelf en het Controleprotocol WNT van de Beleidsregels toepassing WNT.

Het college van Dijkgraaf en Heemraden is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, het door het waterschap opgestelde controleprotocol en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT.

Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het

inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van Dijkgraaf en Heemraden van het waterschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Deze financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door de Algemene Vergadering op 17 april 2013.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 5.2, lid 7 Waterschapsbesluit is deze goedkeuringstolerantie door de algemene vergadering bij ab-besluit van 17 april 2013 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Waterschap Vallei en Veluwe een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de Beleidsregels toepassing WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met relevante wet- en regelgeving waaronder de verordeningen van het waterschap/hoogheemraadschap zelf en het Controleprotocol van de Beleidsregels toepassing WNT.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 109, lid 3 onder d Waterschapswet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 15 mei 2014

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: M.C.J.M. Bekker RA

7. Besluit tot vaststelling en goedkeuring

Het algemeen bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe, gelezen het voorstel van het college van dijkgraaf en heemraden d.d. 29 april 2014,

- gelet op het advies van de commissie F.B.A. d.d. 2 juni 2014;
- gelet op de desbetreffende bepalingen van de Waterschapswet en het algemeen reglement voor waterschap Vallei en Veluwe;
- overwegende dat het jaarverslag 2013, na voorafgaande kennisgeving, vanaf 11 juni 2014 gedurende 14 dagen ter inzage heeft gelegen;

besluit op 25 juni 2014 om:

- het jaarverslag en de jaarrekening 2013 sluitend met een negatief saldo van €3.341.353, een nog te bestemmen resultaat van € 863.918 en een balanstotaal van € 382.686.000 vast te stellen;
- de voorgestelde resultaatbestemming vast te stellen conform paragraaf 1.2.4.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 25 juni 2014.

mr. G. P. Dalhuisen,
secretaris

drs T. Klip-Martin,
dijkgraaf